

Samordningsförbundet Valfärd i Nacka

- En arena mittemellan

En illustrativ fallstudie baserad på begrepp från
nyinstitutionell organisationsteori och ordning

Abstract

Collaboration projects have the last decade become the new working method within the fragmented and specialised Swedish welfare sector. Collaboration aims to prevent people in need of vocational rehabilitation from ending up in between the responsible organisations. In 2004, a permanent organisation that enables local and national agencies to collaborate within vocational collaboration was made possible by law. This collaboration is however faced with a number of dilemmas in relation to that the organisation is situated in a complex environment of actors in between local and central aims. In this case study, the environment, function and expression of one such organisation in the local municipality of Nacka in Stockholm called Welfare in Nacka, are assessed based on concepts of new institutional organisational theory and discussions of order. Based on analysis of relevant documents and observations, it can be concluded that it is an organisation situated in a complex environment where it creates a flexible arena for the organisations within this field to meet and collaborate. Welfare in Nacka is an organisation and arena characterised by compromise and negotiation situated between local and central, between direct and indirect projects and between tradition and innovation.

Nyckelord: Samordningsförbund, organisatoriskt fält, särkoppling, identitet, samverkan

Antal ord: 18076

Innehållsförteckning

1	Introduktion	3
1.1	Syfte och frågeställningar	5
1.2	Uppsatsens relevans	5
1.3	Disposition	6
1.4	Från försök till samverkansprojekt som lösning	6
1.4.1	Till permanent verklighet	7
1.4.2	Välfärd i Nacka	8
1.4.3	Nacka	10
2	Vad har redan skrivits?	11
2.1	Varför samverka och hur?	11
2.2	Möjligheter och hinder i fokus	12
2.3	Effekterna är svåra att mäta	13
2.4	Frid och fröjd med samverkansprojekt?	14
2.5	Var placerar det denna uppsats?	15
3	Nyinstitutionell organisationsteori och ordning	16
3.1	Nyinstitutionell teori och organisationsteori	16
3.1.1	Från enskilda organisationer till organisatoriska fält inom den amerikanska riktningen	17
3.1.2	Till den skandinaviska appliceringen	18
3.1.3	Organisatoriska fält	18
3.1.4	Särkoppling	19
3.1.5	Identitet	20
3.2	Ordning i välfärden?	21
3.3	Analysverktyg	22
4	Metod och material	23
4.1	En kvalitativ fallstudiemetod	23
4.1.1	Val av fall: samordningsförbundet Välfärd i Nacka	24
4.2	Dokumenterat material	25
4.2.1	Källkritik	26
4.3	Observation som metod	27
4.4	Analysteknik: text som empiri	28
5	Välfärd i Nacka: villkor, funktion och uttryck	29

5.1	Samordningsförbundet inom det organisatoriska fältet	29
5.1.1	Vilken omgivning och vilka aktörer?	29
5.1.2	Vilka logiker och domäner förekommer?	31
5.1.3	Förekommer konsensus eller konflikt?	32
5.1.4	Välfärd i Nacka: en arena inom fältet mellan lokalt och centralt	34
5.2	Samordningsförbundets aktiviteter: myter, legitimitet och särkoppling	34
5.2.1	Vilka rationaliserade myter råder och vilken roll har legitimitet?	35
5.2.2	Särkoppling som alternativ?	36
5.2.3	Välfärd i Nacka: en arena inom fältet mellan direkt och indirekta projekt	37
5.3	Samordningsförbundets identitet(er)?	38
5.3.1	Idéer och översättning?	38
5.3.2	Pågår interaktion och förhandling samt hur?	38
5.3.3	En strävan att vara lika eller avvika?	39
5.3.4	Välfärd i Nacka: en arena inom fältet mellan tradition och innovation.....	39
5.4	Samordningsförbund: ett ordningsskapande fenomen?	40
5.4.1	Vilken typ av ordning?	41
6	Avslutande diskussion: vad är ViN?	44
7	Executive summary	46
8	Referenser	48

1 Introduktion

Stora grupper människor har idag svårt att komma in i, eller tillbaka till arbetslivet när de en gång lämnat det, vilket resulterar i utanförskap och således stora samhällskostnader (SOU 2007:002: 73, 77-79). Individer i behov av samordnade rehabiliteringsinsatser i Sverige uppskattas idag omfatta cirka fem procent av befolkningen i arbetsför ålder (FK 2013a: 5).

Efter andra världskriget utvecklades den svenska välfärdssektorn i syfte att fördela resurser till de mest utsatta i samhället. Det skedde främst genom att myndigheter upprättades och succesivt specialiserades (Lindqvist & Borell 1998: 9-10). Komplexiteten idag, ligger i att fler människor med sammansatta behov behöver stöd och insatser från flera myndigheter inom rehabiliteringsområdet, samtidigt som myndigheterna har blivit mer fragmenterade och sektoriserade. Det har resulterat i att individer ”hamnar mellan stolarna” eller blir slussade mellan myndigheter. Kritik kring detta har kommit att karaktärisera rehabiliteringsområdet¹, då de berörda myndigheterna inte kommunicerar tillräckligt. Samtidigt är rehabiliteringsfrågan i grunden tvärssektoriell eftersom den berör både arbetsmarknadspolitik, socialpolitik samt hälso- och sjukvårdspolitik, vilket innebär ett delat ansvar mellan flera aktörer på statlig och kommunal nivå. Problematiken kring det delade ansvaret har hanterats genom att den svenska staten har skapat förutsättningar för samverkansprojekt över sektorsgränser (Statskontoret 2008: 11). Det är inget nytt fenomen men samverkansprojekt har idag blivit ett vanligt förekommande arbetssätt inom välfärdssektorn för att skapa ordning. Det krävs samverkan mellan aktörerna inom rehabiliteringsområdet för att tillgodose samhällets och medborgarnas behov (Danermark & Kullberg 1999: 9-10).

Ökad samverkan inom rehabiliteringsområdet har realiserats genom varierande former och ett flertal försöksprojekt under 1990-talet². Erfarenheter och lärdomar från dessa har sedan lagt grunden för en permanent samverkansform, så kallade samordningsförbund. År 2004 kom lagen (SFS 2003:1210) om finansiell samordning som gör det möjligt för Försäkringskassan (härefter FK), Arbetsförmedlingen (härefter AF), Landsting och Kommun(er) att frivilligt bilda samordningsförbund med gemensam finansiering. Det finns idag 82 samordningsförbund i varierande storlek verksamma i 222 kommuner och 20 landsting/regioner i Sverige (FK 2013a 3-11). Trots denna spridning och positiva

¹ Rehabilitering är ett samlingsbegrepp för åtgärder av medicinsk, social, psykologisk och arbetslivsinriktad karaktär som syftar till att individen skall återfå sin funktionsförmåga och kunna leva ett normalt liv (prop. 2002/03:132: 42).

² Försöksprojekt såsom Finsam, Socsam och Frisam kommer att presenteras mer utförligt i avsnitt 1.4.

utveckling av samordningsförbund är det ännu ett relativt okänt fenomen både för relevanta aktörer och samhället i stort³, vilket även gör det intressant att studera.

Därmed, utgör organisationen samordningsförbundet Valfärd i Nacka (Härefter ViN) i Nacka kommun i Stockholm ett illustrativt fall av denna gränsöverskridande organisering i denna uppsats. Organisationen bildades 2009 men utvecklingsarbetet pågår ständigt genom diskussioner, workshops och löpande uppföljning i strävan att söka nya vägar för det gemensamma arbetet inom arbetslivsinriktad rehabilitering (ViN 2013, Hovlin m.fl. 2013: 30-31). Enligt lagen (SFS 2003:1210) om finansiell samordning ska samordningsförbund med lämpliga insatser hjälpa individer i behov av samordnad rehabilitering att uppnå eller förbättra dess förmåga att utföra förvärvsarbete. Hur detta utförs i praktiken är upp till de enskilda samordningsförbunden att bestämma (Statskontoret 2008: 21) utifrån lokala behov och förutsättningar. Detta kräver flexibla lösningar och rum för att söka nya effektiva sätt att samverka (SKL 2013). Det innebär att samordningsförbund är verksamma mellan det centrala och lokala. De arbetar både med direkta projekt riktade till olika målgrupper och med indirekta metodutvecklande och kunskapsspridande aktiviteter för att öka medvetenheten kring problematiken och främja samverkan mellan aktörerna (Susam 2013b, Statskontoret 2008: 21). Det gör samordningsförbunden unika och gränsöverskridande (SKL 2007: 5).

Dagens utmaning handlar inte om samordningsförbund behövs eller inte, snarare om hur samordningsförbund ska arbeta på bästa sätt och vilket stöd det kräver (2002/32:132: 40). Det är en organisation inom en komplex kontext som utgörs av olika organisationer som är involverade i arbetslivsinriktad rehabilitering. Därmed tillämpas nyinstitutionell organisationsteori samt ordning för att förstå den enskilda organisationen i relation till andra organisationer och dess omgivning i denna uppsats. Tidigare forskning är relativt samstämmig och belyser främst möjligheter och hinder i relation till samverkansprojekt. Det framhålls att det är svårt att samverka, men tonen är överlag positiv och samverkansprojekt ses idag som en förutsättning i välfärdssektorn (Danermark & Kullberg 1999, Huxham & Vangen 2005). Människor har alltid organiserat sig på ett eller annat sätt, men synen på hur ordning skapas och upprätthålls varierar. Oavsett, så är organisationer och samverkan centralt i relation till hur ordning och organisering skapas (Lundquist 2012, Badersten 2002).

Samordningsförbund förefaller således vara ett område under utveckling och utgör fortfarande ett relativt utforskat fenomen. De präglas av en balans mellan centralt och lokalt, mellan olika aktörer, aktiviteter och dess identitet. Frågan är vad samordningsförbund är och förväntas vara idag, i vilken miljö de verkar, vad de gör samt vad de strävar efter att vara?

³ Detta visar samtal med involverade aktörer i ViN på, då representanter från ägarna anser sig behöva försvara, argumentera för och förklara vad de är involverade i för ordinarie verksamhet (Workshop 2013).

1.1 Syfte och frågeställningar

Syftet med denna uppsats är således att få ökad förståelse för innebörden av samordningsförbund. Med utgångspunkt i samordningsförbundet Valfärd i Nacka (ViN) analyseras och utforskas samordningsförbundets villkor, funktion och uttryck för att få förståelse för fenomenet. Detta görs utifrån begrepp hämtade från nyinstitutionell organisationsteori med fokus på organisatoriska fält, särkoppling, identitet samt ordningsbegreppet. Det finns således både ett konkret empiriskt samt ett teoretiskt intresse för ViN. Den övergripande frågeställningen som ska besvaras i uppsatsen är följaktligen:

Vad är samordningsförbundet Valfärd i Nacka idag?

De underfrågor som kommer att guida uppsatsen för att besvara syftet och huvudfrågan lyder:

- *Hur kan ViNs omgivning och relationer förklaras utifrån begreppet organisatoriskt fält?*
- *Hur kan ViNs operativa arbete förklaras utifrån begreppet särkoppling?*
- *Hur kan ViNs uttryck förklaras utifrån begrepp om organisationers identitet?*
- *Hur kan ViNs roll och position förklaras utifrån diskussioner om ordning?*

För att undersöka detta och få fördjupad förståelse för fenomenet samordningsförbund kommer uppsatsen att göra nedslag både i den generella debatten om samordningsförbund samt i det specifika samordningsförbundet ViN på grund av dess tudelade karaktär och position präglad av både centrala och lokala aspekter. Syftet är att få förståelse för samordningsförbundet som organisation och därmed är dess struktur och process i fokus. Utifrån detta är det givande att använda nyinstitutionell organisationsteori och ordning för att undersöka fenomenet då teoribildningen avser att förklara och förstå den enskilda organisationens roll samt relation till dess omgivning. Fokus riktas mot organisationen och organisationer involverade på lokal till nationell nivå för att förstå samordningsförbund och ViN som organisation som utgörs av fyra olika organisationer. Följaktligen blir de enskilda individernas roll av begränsad betydelse i denna uppsats, då organisationerna som aktörer är i fokus.

1.2 Uppsatsens relevans

Denna uppsats är relevant på flera sätt. För det första, så är den relevant utifrån ett samhällsperspektiv, då många statliga myndigheter idag karaktäriseras av fragmentering inom den svenska välfärdssektorn samtidigt som individer i behov av arbetslivsinriktad rehabilitering ”hamnar mellan stolarna”. Samordningsförbund har utvecklats som en lösning på detta problem, samtidigt som forskning visar att samverkan är svår att uppnå. Därmed är samordningsförbund, i detta fall ViN ett högst aktuellt fenomen som har potential

att påverka både individen och den nationella tillväxten och välfärden i stort, beroende på hur det hanteras framöver. Det är således centralt ur ett samhällsperspektiv att förstå vad samordningsförbund är.

För det andra, så är det även relevant utifrån ett vetenskapligt perspektiv, då området är under ständig förändring och utveckling. Försöksverksamheter kring denna typ av samverkan har pågått sedan 1990-talet med efterföljande utvärderingar och forskning med en i sin helhet positiv ton. Samtidigt är samordningsförbund fortfarande ett relativt nytt fenomen då lagen trädde ikraft 2004. Förbunden är likadant reglerade vad gäller formella strukturer och finansiering, men hur de väljer att arbeta operativt är upp till de involverade parterna. I detta fall är det idag något otydligt vad ViN är och förbundet arbetar med många och varierande aktiviteter samtidigt. Det är ett förbund som söker identifiera dess villkor, funktion och identitet mellan lokalt och centralt. Denna fallstudie kan därmed bidra som en del, men även som exempel som andra kan dra lärdom av. Därmed är det av stor betydelse att vidare utforska och tydliggöra vad samordningsförbund är och dess roll i relation till omgivningen för att få djupare förståelse för detta komplexa och varierande fenomen, både vad gäller teori och empiri.

1.3 Disposition

Uppsatsen är så disponerad att forskningsproblem, syfte samt frågeställningar och relevans har introducerats ovan. Nedan kommer framväxten av samverkansprojekt och samordningsförbund i Sverige att presenteras kort samt fallet ViN introduceras.

I kapitel två presenteras tidigare forskning och därefter kommer uppsatsens teoretiska utgångspunkter att redogöras för i kapitel tre. Begrepp från nyinstitutionell organisationsteori och ordningsbegreppet tydliggörs som grund för analysen.

I kapitel fyra presenteras metod och material i relation till styrkor och svagheter och i följande kapitel, fem, redovisas sedan uppsatsens empiriska resultat och analys utifrån de fyra teoretiska begreppen för att besvara frågeställningarna. Det följs av en avslutande diskussion och sammanfattning i kapitel sex kring resultatet. Därefter, följer en Executive summary i kapitel sju, där uppsatsen kortfattat sammanfattas på engelska.

1.4 Från försök till samverkansprojekt som lösning

”Under senare år har reformeringen inom det förvaltningspolitiska området inriktats på renodlingssträvanden, dvs. att ansvarsförhållanden mellan olika aktörer skall renodlas och förtydligas”. Detta har resulterat i ett ökat behov av samverkan mellan aktörer, så att de individer som befinner sig i gränslandet mellan olika system får lämpligt stöd (prop. 2002/03:132: 40). Rehabiliteringsfrågan är i grunden tvärsektoriell eftersom den berör både arbetsmarknadspolitik, socialpolitik samt hälso- och sjukvårdspolitik. Det innebär

ett delat ansvar mellan flera aktörer på olika nivåer, vilket hanterats genom att regeringen och riksdagen har skapat förutsättningar för samverkansprojekt över sektorsgränser. Det har lett till att ett flertal former av rehabiliteringssamverkan med delvis överlappande målgrupper startats (Statskontoret 2008: 11). Det ska förhindra att individer hamnar i en gråzon mellan myndigheter och/eller slussas runt mellan olika instanser (Löfström 2001: 69). Flera samverkansförsök har ägt rum sedan tidigt 1990-talet. Finansiell samordning enligt lagen (SFS 1992:863) om lokal försöksverksamhet med finansiell samordning mellan socialförsäkring och hälso- och sjukvård, Finsam⁴, prövades i fem försöksområden mellan åren 1993–1997 (prop. 2002/03:132: 31). Ett annat försök, finansiell samordning enligt lagen (SFS 1994:566), Socsam, inkluderade även socialtjänsten och prövades i åtta försöksområden mellan åren 1994 till 2003 (prop. 2002/03:132: 32-33). Båda initiativen var begränsade försöksverksamheter som kombinerade finansiell samordning med nya former av politisk styrning av rehabiliteringsarbetet (Fridolf 2004: 25-26, Statskontoret 2005b: 72). Frisam däremot, utgjorde en permanent samverkansform där projekt kunde startas mellan varierande konstellationer mellan ovan nämnda offentliga aktörer samt AF. Detta skedde genom avtal på projektbasis utan gemensam finansiell eller politisk samordning enligt riktlinjer i prop. 1996/97:63. Men år 2008 avvecklades Frisam på grund av att det fanns för många samverkansprojekt, så att tillgängliga samverkansmedel inte räckte till (Statskontoret 2008: 25). Utvärderingarna har generellt varit positiva och effekter såsom minskad omfattning av ohälsavtalen och sjukskrivningar har påvisats i majoriteten av försöksområdena (Anell & Mattisson 2009: 60).

1.4.1 Till permanent verklighet

De positiva erfarenheterna från de tidigare försöksverksamheterna resulterade i att möjligheterna till finansiell samordning utvidgades (SOU 2007:002: 261). År 2001 påbörjades utformandet av en permanent lagstiftning (prop. 2002/03:132) om finansiell samordning. Förslaget utgick ifrån att den nya lagen skulle utformas med utgångspunkt i lagen (SFS 1994:566) som reglerade Socsam. Dock ansåg beredningen att även arbetsmarknadsmyndigheterna (idag AF) skulle inkluderas och den nya samverkansformen skulle vara permanent och rikstäckande till skillnad från Socsam (Statskontoret 2008: 17). Följaktligen, trädde lagen (2003: 1210) om finansiell samordning (Finsam) ikraft den första januari 2004. Idag finns det 82 samordningsförbund i Sverige (FK 2013a: 2) och antalet har ökat stadigt sedan årsskiftet 2004/2005 då tolv förbund bildats (Statskontoret 2008: 22).

Enligt lagen (SFS 2003:1210) får finansiell samordning bedrivas mellan allmän Försäkringskassa, länsarbetsnämnd (idag arbetsförmedling), en eller flera kommuner och landsting med syfte att uppnå effektiv resursanvändning (1§). Vidare ska samordningsförbundet vara fristående med representanter från parterna, men får inte ägna sig åt myndighetsutövning gentemot enskilda personer, då detta fortfarande ska åligga ordinarie myndigheter. Förbundet ska

⁴ Detta var ett tidigare försöksprojekt för samverkan inom välfärdssektorn, men ska inte förväxlas med den nuvarande Finsam lagstiftningen, då det utgör två olika projekt.

stödja samverkan mellan samverkansparterna och finansiera insatser som ligger inom de samverkande parternas samlade ansvarsområde i syfte att individer i behov av samordnade rehabiliteringsinsatser uppnår eller förbättrar dess förmåga att utföra förvärvsarbete. Arbetet ska även följas upp och utvärderas löpande (7§). Det tydliggörs inte mer specifikt vilken typ av insatser som ska bedrivas, då detta beslutas regionalt eller lokalt (statskontoret 2008:21).

Vad gäller medlen, ska FK bidra med hälften som statens del och således även inkluderar AF, medan landstinget och kommunen bidrar med en fjärdedel av medlen vardera. FK får använda högst fem procent av sjukpenninganslaget till samverkan (Statskontoret 2008: 20). I enlighet med regleringsbrevet för budgetår 2013, får FK avsätta 310 miljoner kronor till finansiell samordning inom rehabiliteringsområdet, varav 280 miljoner kronor avsätts specifikt till samverkan inom ramen för samordningsförbund, resterande till tvåparts samverkan (FK 2013a: 2). Idag konkurrerar samordningsförbunden om den pott på fem procent av FKs medel för sjukpenning, som avsätts för samverkan med andra myndigheter inom rehabiliteringsområdet. En del respondenter i utvärderingen menar att detta begränsar omfattningen av Finsam (2008: 71).

Samordningsförbundets målgrupp ska enligt lagen (SFS 2003:1210) avse individer som är i behov av samordnade rehabiliteringsinsatser från minst två av de fyra parterna som ingår i förbundet. Det kan röra sig om ”olika former av fysiska eller psykiska besvär i kombination med arbetsmarknadsmässiga eller sociala problem”. Dock tydliggörs inte mer specifikt vilka målgrupper som ska inkluderas då även detta beslutas baserat på lokala förhållanden (statskontoret 2008: 21). Målgruppen uppskattas omfatta cirka fem procent av befolkningen i arbetsför ålder (FK 2013a: 5), vilket vid utformning av lagen motsvarade drygt 280 000 individer (Statskontoret 2008). Inkluderas även individer med offentlig försörjning som är i behov av stöd från minst två av parterna utgör denna grupp över tio procent av befolkningen i arbetsför ålder (Fridolf 2004: 32). Under 2013 har 17 000 individer varit involverade i omkring 570 insatser. Dessutom har 210 insatser genomförts på strukturell nivå, bland annat för att förbättra samverkan mellan parterna (FK 2013a: 2).

Effekterna av samordningsförbundets insatser förväntas påverka individ, samhälle samt samverkansparterna. På individnivå är förhoppningen att personens förmåga till eget förvärvsarbete förbättras. Vad gäller samhällsnivå består vinsten i att tillgängliga resurser används på ett kostnadseffektivt sätt. Slutligen, så är det generella motivet för samverkansparterna att snabbare rehabilitering resulterar i ekonomiska besparingar. Det kan visa sig konkret för FK och kommuner, då kostnader för sjukpenning och andra ekonomiska bidrag kan minska. Dock kan det ha motsatt effekt för AF, eftersom lyckad rehabilitering kan tänkas öka antalet individer i behov av mer arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Vinsterna för landstingen som inte har något försörjningsansvar är likväl indirekt såsom ett långsiktigt minskat behov av återbesök hos hälso- och sjukvården (Statskontoret 2008: 18). Detta utgör samordningsförbunds samt ViNs grundförutsättningar vad gäller dess existens.

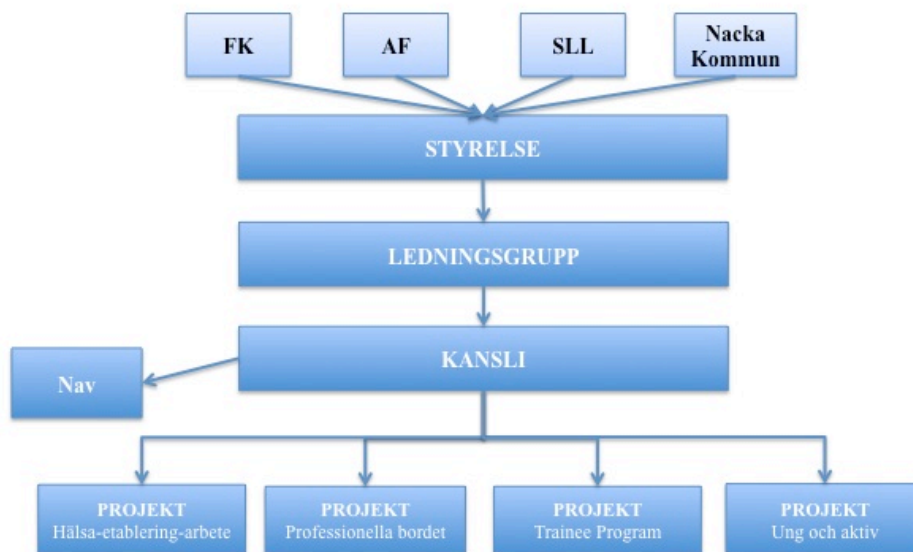
1.4.2 Välfärd i Nacka

Redan år 1993 initierades samarbete mellan FK, AF, Stockholms Läns Landsting (härefter SLL) och Nacka kommun, kallat Välfärd i Nacka i syfte att förbättra

livskvalitén, hälsan samt graden av egen försörjning för kommunens invånare. Därefter har samverkan varierat i omfattning. I juni 2008 beslutade Hälso- och sjukvårdsnämnden i Stockholm att arbeta för att göra det möjligt att starta samordningsförbund i Nacka (Hälso- och sjukvårdsnämnden 2009: 2). År 2009 bildades samordningsförbundet Valfärd i Nacka (ViN) mellan FK, AF, SLL och Nacka kommun.

Samordningsförbundet består av en styrelse med fyra ordinarie ledamöter samt fyra ersättare från vardera organisationen, AF, FK, SLL samt Nacka kommun, vilket illustreras i figur 1 nedan. Styrelsen har ett helhetsansvar för förbundet vad gäller budget, verksamhetsplan, uppföljning samt ekonomiska resurser till projekt. Ledningsgruppen, som även består av en tjänsteman från vardera organisationen, redovisar behov av och förslag till nya projekt som ska syfta till att stödja och utveckla samverkan mellan parterna med målgrupperna i fokus. Parterna bidrog med medel till ViN med totalt 6,8 miljoner kronor år 2013 varvid FK/AF bidrar med 3,4 miljoner kronor och Nacka kommun och SLL bidrar med 1,7 miljoner kronor vardera. ViN har även ett kansli (se figur 1.) och egna lokaler i Diesilverkstaden i Nacka där förbundschef, kommunikatör, projektledare samt koordinator arbetar heltid med förbundet (ViN 2013).

Organisationskarta över Samordningsförbundet Valfärd i Nacka

Figur 1. Organisationskarta över samordningsförbundet Valfärd i Nacka med de fyra organisationerna som utgör förbundet samt tydliggörande av struktur och projekt.

ViNs mål under 2012-2013 ha varit att synliggöra och sprida aktörernas erbjudanden och kompetens till medborgarna, sprida ny kunskap mellan organisationerna och andra aktörer, hitta länkar mellan utbildning och arbetliv

samt mellan myndighet och näringsliv och utveckla sektorsövergripande arbetssätt. De insatser och projekt som genomförts ska bygga på att tillsammans få fler i sysselsättning, ta vara på ny kunskap, skapa bättre förutsättningar för jobbskapande och utbildning samt kompetenshöjande samt omvärldsorienterande aktiviteter för involverade aktörer. I stort ska detta skapa en struktur som möjliggör hållbarhet (ViN 2013).

ViN har under 2013 fortsatt arbetet med aktuella projekt (se figur 1), riktade direkt till målgrupperna som är långtidsarbetslösa, ungdomar utan utbildning, utrikesfödda och personer med funktionsnedsättning (ViN 2013), men har även startat en ny kommunikationsplattform och arena, Nav (se figur 1.), i samarbete med Värmdös samordningsförbund VärmSam⁵. En ständig utveckling och strävan efter att förbättras är något som karaktäriserar organisationen. Detta har även inneburit att ViN tagit hjälp av en extern konsultfirma för att strukturera och klargöra förbundets framtida strategi för 2014-2016. En strategidag med workshops samt kontinuerliga samtal och diskussioner med involverade aktörer har ägt rum under hösten för att förstå organisationens förutsättningar och mål (ViN 2012a: 2). Under vilka förutsättningar arbetar organisation i Nacka?

1.4.3 Nacka

Idag bor det 92 873 personer i Nacka. I slutet av 2012 var drygt 2200 personer i åldern 16-46 år arbetslösa i Nacka kommun. ”Arbetslösheten steg under 2012, liksom i riket och länet, men ligger fortgående på lägre nivåer i Nacka”. Det är en genomsnittligt hög utbildningsnivå samt medelinkomst hos befolkningen. Dock är det stora skillnader vad gäller livsvillkor och levnadsstandard mellan olika grupper (ViN 2012a: 6, 33). Likaså är hälsan överlag god, men ojämn mellan kommundelarna. Oroväckande är den ökade arbetslösheten och utanförskapet hos ungdomar/unga vuxna, situationen för de med psykisk ohälsa och de individer som har bristande språkkunskaper i kombination med långvarig arbetslöshet och ohälsa. Samtidigt ökar hushåll med långa bidragsmånader inom socialtjänsten.

Finansiell osäkerhet och lågkonjunktur har präglat stora delar av världen de senaste åren, vilket även påverkar Sveriges tillväxt negativt. Vidare, har även arbetslösheten ökat i Sverige samt i övriga Europa och ett av regeringens främsta mål är följaktligen full sysselsättning (ViN 2013).

⁵ ViNs projekt och insatser kommer att presenteras och diskuteras mer ingående i analysen av organisationens funktion i kapitel 5.

2 Vad har redan skrivits?

I detta avsnitt kommer tidigare forskning kring samverkansprojekt att presenteras. Syftet är att skapa en generell överblick av relevant forskning för att tydliggöra det aktuella forskningsläget samt påvisa denna uppsats bidrag. Litteraturen har kategoriserats efter dess fokus och presenteras därefter nedan.

2.1 Varför samverka och hur?

Att samverka ses idag till stor del som ett medel, en metod och ett arbetssätt, som kommer i många variationer till följd av ökad komplexitet (Danermark & Kullberg 1999: 9-10). Longoria menar att detta fokus på samverkansprojekt har skapats av behovet av att reformera nuvarande tydligt kategoriserade och separerade servicesektorer (2005: 124) och denna syn konstateras och delas av majoriteten av litteraturen som följer. ”There is now widespread recognition of the difficulties associated with a fragmented approach to service delivery, and this has led to collaboration being elevated to the status of a desirable - even essential - activity”, belyser Hudson m.fl. (1999: 237). Anell & Mattisson sammanfattar detta genom att urskilja fyra övergripande skäl till ökad samverkan såsom specialisering och fragmentering, fler individer med sammansatta behov, ökade krav på kostnadseffektivitet och kvalitet samt ansvarsförskjutningar inom den offentliga sektorn där kommunerna fått ett ökat ansvar (2009: 11-12). Även Löfström belyser kostnadseffektivisering, behovstillfredsställelse samt brukarinflytande som anledningar (2001: 70). Lantz & Wäreborn Schults refererar till problematiken som stuprör, där ingen tar ansvar för helheten. Det är en vertikal organisering som dominerar den offentliga sektorn idag, men de förespråkar istället ett horisontellt flödesperspektiv som är inspirerat av näringslivet. Det ideala flödessamhället styrs av medborgarnas behov utifrån helhetslösningar och inte organisationernas särintressen (2006: 8-9, 25-27). Oliver studerar varför och under vilka förutsättningar interorganisatoriska samverkansrelationer utvecklas och identifierar sex kritiska aspekter genom att analysera och kategorisera litteratur från 1960 till 1990 om interorganisatoriska relationer. Dessa är nödvändighet, asymmetri, ömsesidighet, effektivitet, stabilitet och legitimitet, vilka kan verka separat eller i kombination för att motivera samverkan (1990).

Samverkansprojekt inom välfärden tar många olika former, från formella till informella. Den vanligaste formen för samverkan är löst organiserade former utan juridiskt stöd. Några exempel som diskuteras i litteraturen är ”action nets” (Lindberg & Czarniawska 2006), ”chains of care” (Ahgren & Axelsson: 2007) och multidisciplinära team (Axelsson & Bihari Axelsson: 2006). Dock, ökar de formellt organiserade formerna av samverkan i Sverige, såsom samordningsförbund (Anell & Mattisson 2009), vilket är en svensk lagstiftad modell som har utvecklats utifrån försöksprojekt under 1990-talet (se Wihlman

m.fl. 2008). Flera hävdar att gemensamma finanser och styrning tenderar att underlätta samverkansprojekt (Hultberg m.fl. 2003, Lindqvist 2003). Således har flertalet studier genomförts som undersöker försöksverksamheter som pågått sedan tidigt 1990-tal med varierande fokus. Löfström undersöker den ökade projektifiering som sker i samhället genom att studera försöksprojekt inom ramen för Frisam och Socsam. Problematiken ligger i att överföra kunskap och lärande från projekt till ordinarie verksamheter, vilket visat sig svårt (2010: 147). Johansson m.fl. menar att projekt antingen används för innovation (enskilt separerat projekt) eller förändring (försök till integrering av projekt i ordinarie verksamhet), men att det är svårt att kombinera detta (2007).

Den svenska forskningen kring samverkansprojekt kommer till stor del från hälso- och vårdrelaterade forskningsjournaler och inriktar sig mestadels på välfärdssektorns aktörer. Det är överlag fokus på upplevelsen av samverkansprojekt baserat på de involverade aktörerna samt interprofessionell samverkan som belyses. Därmed används ofta intervjuer och fokusgrupper som metoder, vilket i de flesta studier kompletteras med dokumentstudier (se Axelsson & Bihari Axelsson 2006, Hultberg m.fl. 2003, Lindqvist & Grape 1999, Lindqvist 2003, Norman & Axelsson 2007, Wihlman m.fl. 2008). Flera svenska studier antar en nyinstitutionell organisatorisk teori, i likhet med denna uppsats. Grape (2006) och Lindqvist (2000, 2003) gör så i kombination med integrering, medan Ineland (2006) fokuserar på legitimitet för att förstå och förklara projekt inom socialt arbete som ofta karaktäriseras av multipla aktörer och individer med sammansatt problematik. Dock, är det fortfarande relativt få studier gjorda inom välfärdssektorn i Sverige med en nyinstitutionell organisationsteoretisk ansats (Blom & Grape 2006: 8). Vidare visar internationell forskning på att samverkansprojekt även ökar i andra länder. Hultberg m.fl. jämför erfarenheter från samverkansprojekt i Sverige och England. I England används en liknande modell av samverkansprojekt som samordningsförbund, men främst inom hälso- och sjukvården. I båda länder handlar det om frivillig finansiell samordning med en relativt begränsad del av de inkluderade organisationernas budget. Effekterna är dock svåra att utläsa. De konkluderar att en gemensam budget är nödvändig och underlättar integreringen mellan välfärdsaktörerna (2005). Johnson m.fl. (2007) studerar interorganisatoriska och interprofessionella samverkansprojekt i Storbritannien inom hälsosektorn. Det anser att det krävs nya samverkande synsätt, en gemensam budget och organisationer som leder detta arbete på ett integrerat sätt för att lyckas. Likaså belyser Alter (1990) att interorganisatoriska samverkansprojekt ökar även i USA. Hon hävdar att konflikt är en oundviklig process i utveckling av interorganisatorisk samverkan, vilket konstateras i den undersökande studie om konflikt och koordination i interorganisatoriska organisationer där 15 fall i två delstater studeras. Dock varierar graden av konflikt mellan olika fall och välkoordinerade projekt minskar risken för konflikt.

2.2 Möjligheter och hinder i fokus

En stor del av forskningen inom området syftar till att förklara och studera de möjligheter och hinder som uppstår i och med införandet av samverkansprojekt. Slutsatserna är relativt samstämmiga och de hinder och framgångsfaktorer som

identifieras tenderar att vara tudelade, då en och samma faktor kan hindra eller främja samverkan beroende på hur denna hanteras. Genomgående i litteraturen belyses olikheter samt otydligheter vad gäller mål och prioriteringar mellan parter som centrala hinder för samverkan. Flera studier hävdar att området kring arbetslivsinriktad rehabilitering karaktäriseras av olika intressen och separata organisationer. På grund av detta uppstår det ofta kollisioner och spänningar när aktörer ska samverka i projekt. Dessa bör hanteras eftersom det underlättar ömsesidig förståelse och gemensamma mål kan uppnås (Anell & Mattisson 2009: 80, Lindqvist 2003, Lindqvist & Grape 1999).

Flera empiriska studier belyser detta. En studie undersöker variationen vad gäller synen på långsiktiga mål baserat på intervjuer med tjugo personer som arbetar i ett samverkansprojekt med rehabilitering i Sverige. Studien visar på att divergerande syner gällande samarbetet är problematiskt (Sandström m.fl. 2004). Detta påvisar även Wihlman m.fl. som undersöker ett försöksprojekt inom Socsam mellan 1999-2002, där ovisshet, prioritering av egen organisation och svag kommunikation identifieras som centrala hinder baserat på intervjuer och fokusgruppsdiskussioner med aktörer inom projektet (2008). Likaså undersöker Hultberg m.fl. olikheter vad gäller målformulering, samverkan och kommunikation mellan personal i ett försöksprojekt med gemensam budget med en kontrollgrupp genom intervjuer och fokusgrupper. Slutsatsen är att den interdisciplinära samverkan förbättrats i försöksprojektet och att en gemensam budget skapar bättre förutsättningar för detta (2003). Löfström fokuserar på gränsdragningens betydelse inom och mellan organisationer. Han menar att en organisations gränser kan delas upp i organisations-, praktikers- och byråkrats gränser för att förstå spänningar och potential vad gäller gränsöverskridande samverkan. Gränser tydliggörande kan både underlätta för och förändra förutsättningarna för samverkan (2001).

2.3 Effekterna är svåra att mäta

Effekter av samverkansprojekten är mer sällan i fokus. Andersson m.fl. konstaterar i dess litteraturöversikt som sammanställer kunskapsläget inom arbetslivsinriktad rehabilitering baserat på över femtio vetenskapliga artiklar, att det idag råder brist på studier kring effekter av samverkan inom arbetslivsinriktad rehabilitering. En sannolik orsak är de metodologiska svårigheterna. Framförallt svårigheterna vad gäller att isolera och mäta de specifika effekterna av samverkan i en rehabiliteringsprocess. Emellertid, visar flera studier på positiva effekter i form av ökad sysselsättning och lägre grad av offentlig ersättning, men vid jämförande studier har få skillnader kunnat påvisas (2010: 17-19). I en utvärderingsstudie av ett samverkansprojekt i Sverige visade sig effekten var positiv, men i liten skala. De undersöker samverkan som en strategi för utförandet av välfärdstjänster genom att använda processutvärdering med fokus på processen och effekterna av samverkan mellan olika aktörer i ett försöksprojekt i Sverige. Projektets åtgärder kunde enbart ses som en bidragande orsak till den ökade

sysselsättningen. Dock var det främst de ansvariga som lärde sig av processen och om samverkan⁶. Resultatet visar att interorganisatorisk samverkan var möjlig, men att det finns hinder i form av skillnader i organisatoriska och kulturella strukturer. Lovande var att engagemanget och relationerna mellan aktörer främjar samverkan (Norman & Axelsson 2007). Det finns däremot gott om uppföljningar och utvärderingar av enskilda projekt till följd av krav på uppföljning och utvärdering gentemot samverkansparterna och i sin tur staten. De utförs både av myndigheter och förbunden själva. Exempelvis en serie med fyra delrapporter kring samordningsförbundens utveckling utförda av Statskontoret (2005a-2008).

2.4 Frid och fröjd med samverkansprojekt?

Det är överlag en positiv ton kring samverkansprojekt, då det till och med ses som en ”nödvändig” lösning inom välfärdsstaten, men även mer kritiska röster hörs. Huxham & Vangen konkluderar att ett välfungerande och effektivt samarbete kräver både resurser och hårt slit. ”...unless potential for real collaborative advantage is clear, it is generally best, *if there is a choice*, to avoid collaboration”. Samarbete måste ständigt bearbetas och hanteras. Det handlar om att lära sig leva med och hantera komplexiteten (2005: 80-81, 253). Likaså påpekar Anell & Mattisson att det är både svårt och riskfyllt att utveckla samverkansprojekt. Samverkan utvecklas bäst om det sker underifrån där individer och eldsjälarna får mer frihet men med starkt stöd från ledning (2009: 93-95, 99). Även Longoria ifrågasätter den positiva tonen som råder kring samverkan. Handlar det om verklig effektivitet eller är det främst symbolism? Longoria menar att uppmuntran till att samverka kan härledas ur associationer om rationalitet, effektivitet, legitimitet och socialt ansvar. Detta kan användas för att legitimera olika former av samverkan. Dock, menar hon att ett positivt utfall för individerna inte är självklart, då samverkan är komplext (2005). Norman & Axelssons slutsats är att samverkan som arbetsform kan vara en effektiv strategi inom välfärdssektorn, men belyser samtidigt att det krävs både tid och arbete för att få det att fungera. Vidare ifrågasätter de även syftet med den utbredda samverkan. ”The question is whether co-operation between different agencies is a strategy for provision of such services, or if it is just a way to save the old system for the time being” (2007).

⁶ För studier med fokus på effekter av samverkansprojekt se exempelvis Hultberg m.fl. 2006 ”Effects of co-financed interdisciplinary teamwork on sick leave for people with musculoskeletal disorders” eller Jacobsson m.fl. 2005 ”Do systematic multiprofessional rehabilitation group meetings improve efficiency in vocational rehabilitation?”

2.5 Var placerar det denna uppsats?

Både Hjortsjö (2006) och Danermark & Kullberg (1999) konstaterar att det generellt finns relativt mycket dokumenterat kring samverkansprojekt idag, men att det präglas av en okritisk ansats samt svag teoretisk förankring.

Jag instämmer i detta och tillägger att en stor del av litteraturen är generell och övergripande, såsom litteraturöversikter. Vidare diskuteras möjligheter och hinder samt "best practice" gärna med "checklistor" för hur lyckad samverkan uppnås, men är okritiskt och utan tydlig teoretisk förankring. Likaså är samverkan i fokus och det har främst studerats i försöksprojekt och i andra former av samverkansprojekt. Det finns således få fallstudier av samordningsförbund som samverkansform hittills. Sedan är det ett övervägande fokus på de enskilda individernas syn och upplevelse i projekten.

I denna uppsats är således avsikten att studera ett samordningsförbund med fokus på struktur och process. Uppsatsen syftar därför till att bidra med teoretisk förankring i relation till forskningsproblemet genom att utforska och identifiera vad samordningsförbund är utifrån nyinstitutionell organisationsteori inspirerad både av den amerikanska och skandinaviska riktningen. Genom att studera ViNs villkor, funktion samt uttryck är avsikten att få en riktig bild av ViNs innebörd samt även till viss del samordningsförbund generellt. Förhoppningen är att bidra till ett ökat empiriskt underlag kring samordningsförbund som fenomen och samtidigt bidra med teoretisk förankring genom att utgå ifrån teoretiska begrepp.

3 Nyinstitutionell organisationsteori och ordning

I detta kapitel kommer det teoretiska ramverket att presenteras. Inledningsvis kommer de amerikanska och svenska riktningarna att beskrivas, för att visa på dess bidrag till utvecklingen av nyinstitutionell organisationsteori samt vidare användning. Därefter kommer tre begrepp inom nyinstitutionell organisationsteori, organisatoriskt fält, särkoppling samt identitet att tydliggöras och konkretiseras, för att sedan utgöra grunden för och strukturera analysen av samordningsförbundet. Ordningsbegreppet kommer även att introduceras för att lyfta diskussionen till en mer abstrakt nivå i analysen.

3.1 Nyinstitutionell teori och organisationsteori

Institutionell teori utgör ett omfattande teoretiskt fält där nyinstitutionell teori utgör en gren⁷. Nyinstitutionalismen inom organisationsteorin utvecklades under sent 1970-tal i USA som respons till den dominerande synen på organisationer som slutna och rationella. Det ”nya” var ett fokus på de institutionaliserade organisationernas förhållande till omgivningen och hur detta förhållande influerar organisationer. Nyinstitutionell organisationsteori fokuserar på organisationsstrukturer samt processer inom organisatoriska fält och teoribildningen nådde de skandinaviska länderna först under sent 1980-tal (Johansson 2006: 22-25). Fokus och synsätt skiljer sig mellan olika discipliner och länder och har förändrats över tid. Dock är det gemensamma antagandet att institutioner och organisationer bör studeras för att förstå det sociala och politiska livet (Hudson & Lowe 2009: 175, 181). Fokus har förflyttats från den enskilda organisationen och inomorganisatoriska aspekter, till omgivningen och relationerna mellan organisationer. Dock uppfattas båda dimensioner som centrala i relation till varandra idag (Blom 2006: 178-180).

I litteraturen gör man skillnad mellan den amerikanska och den skandinaviska riktningen inom detta teoretiska område, då de skiljer sig i fråga om fokus och utveckling. Nedan presenteras detta mer ingående för att sedan utgöra grunden för de tre begreppen.

⁷ För mer omfattande diskussioner kring nyinstitutionalismens olika riktningar och utveckling se t.ex. March, James G. & Johan P. Olsen, 1984. ”The New Institutionalism: Organizational Factors in Political Life”, *The American Political Science Review*, vol. 78. nr. 3, s. 734-749. Hall, Peter A. & Rosemary Taylor, 1996. Political Science and the Three New Institutionalisms”, *The Political Studies Associations*, s. 936-957.

3.1.1 Från enskilda organisationer till organisatoriska fält inom den amerikanska riktningen

Startskottet och än idag en mycket inflytelserik artikel inom nyinstitutionalismen är "Institutionalized Organizations: Formal Structure as Myth and Ceremony" av Meyer & Rowan (1977). Utgångspunkten i artikeln är att samhället är präglad av institutionaliserade krav och förväntningar och att dessa influerar organisationers utformning och praktiska handlande (Lindqvist 2000: 83). Det innebär att organisationer måste införliva och anpassa sig till institutionaliserade föreställningar i dess formella strukturer för att framstå som legitima, få tillgång till resurser samt att förbättra dess chanser att överleva. Meyer & Rowan kallar dessa institutionaliserade föreställningar för rationaliserade myter, vilket är föreställningar om att somliga aktiviteter fungerar bäst genom att utföras av särskilda organisationer på ett bestämt sätt (Meyer & Rowan 1977: 340-352). Genom att anpassa sig efter dessa, åtminstone ceremoniellt, uppfattas organisationen således som legitim (Lindqvist 2000: 83-84). De institutionella kraven kan dock kollidera med interna mål kring effektivitet och det dagliga arbetet. Därmed pågår det en ständig balansgång mellan oförenliga förväntningar. Organisationer förväntas bedriva en effektiv verksamhet för att överleva, samtidigt som de ska uppfylla och följa krav från omgivningen för att överleva (Meyer & Rowan 1977: 360). Offentliga organisationer som ofta karaktäriseras av svåråmätbara prestationer och mångdimensionella eller generella mål är därmed beroende av att anpassa sig efter institutionella regler för att få legitimitet och överleva, då de har svårt att visa på konkret och mätbar effektivitet (Johansson 2002: 31). En del procedurer utförs således för att de förväntas utåt sett (legitimitet), men är inte alltid effektiva. Detta dilemma kan lösas genom, att koppla loss de formella strukturerna (decoupling) från det praktiska arbetet. Då kan organisationen behålla en legitimerande struktur samtidigt som man kan utföra det dagliga arbetet enligt mer praktiska överväganden (Meyer & Rowan 1977: 344, 355-357). Detta synsätt innebär att enskilda organisationer med visst handlingsutrymme är i fokus och således är förståelsen för både interna och externa förhållanden viktigt för att förstå motsättningar mellan institutionella och tekniska krav (Johansson 2002: 37).

När sedan artikeln "The Iron Cage Revisited: Institutional Isomorphism and Collective Rationality in Organizational Fields" av DiMaggio & Powell (1983) publicerades, skedde en förändring av analysnivå. Från enskilda organisationer till omgivningens påverkan inom vad de kallar organisatoriska fält. Inom dessa fält tenderar organisationer att bli alltmer lika varandra och fokus ligger på de mekanismer som resulterar i detta. DiMaggio & Powell identifierar tre former av likformning eller institutionell isomorfism. Tvingande isomorfism, vilket är anpassningskrav i form av regler och direktiv. Mimetisk isomorfism, som innebär imitation av framgångsrika organisationer inom ett fält på grund av osäkerhet, vilket då skapar en trygghet i att göra som andra. Slutligen, normativ isomorfism berör professioner, vilka ökar likriktningen genom att de ofta är homogena vad gäller utbildningsbakgrund och tidigare arbetsområden. Dessa tre processer bidrar till att organisationer blir mer likriktade både strukturellt, kulturellt och resultatmässigt. Det, i sin tur begränsar handlingsutrymme och form, vilket resulterar i ökad homogenisering och trögföränderlighet inom organisatoriska fält enligt DiMaggio & Powell (1983: 150-153).

Sammanfattningsvis betonar den amerikanska nyinstitutionalismen legitimitet, stabilitet, för-givet-tagna regler och homogenitet (Johansson 2002: 24-26). Kondra & Hinings anser att detta synsätt förbiser den roll och betydelse som prestationer, det aktiva strategiska handlandets roll, och förändring har (Kondra & Hinings 1998: 744-745, 750). Det har även påståtts utgöra en passiv teori, där aktörer, strategi och maktförhållanden inte tas hänsyn till (Johansson 2002: 48-51). Nedan följer en presentation av den skandinaviska utvecklingen inom nyinstitutionell organisationsteori, vilken även är öppen för möjligheten till heterogenitet inom organisation och fält och riktar fokus mot identitet och därmed kompletterar den amerikanska riktningen.

3.1.2 Till den skandinaviska appliceringen

I mitten av 1980-talet nådde nyinstitutionalismen Sverige och applicerades inom organisationsanalys och främst inom den företagsekonomiska sektorn. Inom den samhällsvetenskapliga disciplinen däremot, belystes identitet, idéer och översättningar i relation till institutionalisering och förändring inom organisatoriska fält med enskilda organisationen som centrala i analysen. Fälten som är ständigt föränderliga och dynamiska, utgör den sociala kontexten och ramen inom vilka enskilda organisationer skapar identiteter, den självuppfattning organisationen har kring dess roll och omgivning (Johansson 2006: 25-30). Det centrala är vilka idéer som sprids (organisationsformer och grader av organisation), var de sprids (organisatoriska fält) och vilka som tar emot idéerna (organisationernas identitet) (Johansson 2002: 84-86, 129).

I jämförelse med den amerikanska forskningen som fokuserade på orsaker till homogenitet, så utvidgade den svenska forskningen perspektivet genom att anta att organisatoriska fält karaktäriseras av processer som kan resultera i både homogenitet och heterogenitet. Därmed är fokus på aktörer och processer på lokal nivå med öppenhet för både stabilitet och förändring. Organisationers olika identitet och handlande resulterar i variation inom de organisatoriska fälten samtidigt som lagstiftning är ett exempel på en process som skapar ökad likformning inom ett fält (Johansson 2002: 130-131, 140). Därmed får DiMaggios & Powells tre riktningsdimensioner ytterligare dimension. De tvingande styr, men leder även till motaktion. De mimetiska handlar om att följa, men även att avvika från andra aktörer. Slutligen, de normativa processerna innebär å ena sidan press på att hålla sig till normer, men å andra sidan en strävan att vara unik och nytänkande (Erlingsdóttir & Lindberg 2007: 36-38). Baserat på de amerikanska och skandinaviska riktningarna kommer nu tre begrepp, organisatoriska fält, särkoppling och identitet att preciseras för att användas för att analysera samordningsförbundet ViN.

3.1.3 Organisatoriska fält

”By organizational field, we mean those organizations that, in the aggregate, constitute a recognized area of institutional life: key suppliers, resource and product consumers, regulatory agencies, and other organizations that produce

similar services or products” (DiMaggio & Powell 1983: 148). Organisationer ses därmed som en del av ett organisatoriskt fält bestående av olika organisationer som ägnar sig åt en del av ett större gemensamt verksamhetsområde. Inom fältet finns det givna förhållningssätt, handlingsmönster samt sociala tolkningsramar. Dessa ”spelregler” kan exempelvis vara integrerade i politiken eller i juridiska system (Lindqvist 2000: 82-84). Det anses ske en anpassning efter det tvingande, normativa eller mimetiska processerna, således likriktning (DiMaggio & Powell 1983) men enligt Kondra & Hinings uppstår även variation på grund av olika organisationers ansvar och handlingsfrihet (1998). Fälten betraktas som sociala kontexter inom vilka organisationers rammar och identiteter utvecklas och institutionaliseras. Sedan är fältets struktur och interaktion en empirisk fråga (Johansson 2002: 98-100).

Verksamhetsdomänen utgör det område som aktörerna avser att konkret samverka inom. Organisationer styrs av olika logiker vilka är materiella, kulturella och symboliska föreställningar som styr organisationen i form av målsättningar, regelverk och förväntningar. De talar om vad man bör göra och inte samt vad som inte kan ifrågasättas av andra. Domäner kan sägas utgöra de mål organisationer arbetar för att uppnå samt de funktioner som behövs för att nå dem. En domän är de anspråk organisationen har vad gäller att förse individer med varor och tjänster (Grape 2006: 51-54). Vidare kan tillhörighet till samma fält å ena sidan innebära, ett ökat samarbete. Å andra sidan, konflikt eller konkurrens. Domänanspråk samt domänkonsensus är begrepp som förklarar detta. Domänanspråk är kopplat till konflikt, vilket innebär att liknande organisationer med lika arbetsuppgifter tävlar om att ansvara för områden alternativt slippa undan andra. Motsatsen är domänkonsensus, vilket kräver en hög grad av överensstämmelse och acceptans av mål och arbetsformer för att uppnås. Det handlar om en integreringsprocess. Utifrån detta är det centralt att undersöka i vilken grad konsensus råder vad gäller gränser mellan olika organisationers domäner. Dessa kan ändras över tid beroende på förändrade eller nya regler, riktlinjer samt mål (Lindqvist 2000: 88-89). Sammanfattningsvis, så fokuserade den amerikanska forskningen på orsakerna till homogenitet medan den skandinaviska forskningen utvidgade synfältet genom att även inkludera möjligheten till variation samt förändring inom fälten och i organisationerna (Johansson 2002: 140).

Organisatoriskt fält kommer att användas som analysverktyg för att besvara den första underfrågan och därmed analysera samordningsförbundets omgivning och således dess villkor. Genom att precisera vilket organisatoriskt fält ViN är del av och hur det ser ut samt vilka aktörer som finns och dess roll och ansvar kan vi få ökad förståelse för den struktur samt relationer som ViN präglas av.

3.1.4 Särkoppling

Det är fundamentalt för organisationer att anpassa sig till och rätta sig efter rådande normer och föreställningar i fälten och i samhället, eftersom det ger legitimitet och i sin tur skapar potential för ökade resurser samt överlevnad. De rationaliserade myterna i samhället anger vad som är bra eller riktigt (DiMaggio & Powell 1983, Meyer & Rowan 1977) Trovärdighet och legitimitet blir mer relevant för människovårdande organisationer som kan ha svårt att visa konkreta mätbara prestationer (DiMaggio & Powell 1983, Meyer) Emellertid kan de

tekniska (interna) och rationaliserade (externa) kraven kollidera. Då kan organisationerna använda särkoppling, vilket betyder att den formella strukturen ”kopplas loss” från det praktiska operativa arbetet. Genom detta kan organisationen formellt sätt anpassa sig till kraven och öka legitimiteten, samtidigt som det operativa arbetet fortsätter i de särkopplade delarna av organisationen (Meyer & Rowan 1977: 356-357, Ineland 2006: 106) Fördelen med löst kopplade system är att det skapar flexibilitet och lättare kan anpassas, vilket blir viktigare ju mer institutionaliserade organisationer eller sektorer är. Utöver detta, kan organisationen snabbare reagera och anpassa sig efter förändrade förhållanden i omgivningen (Johansson 2002: 31-33, Lindqvist 2000: 84) Särkoppling gör organisationer mindre känsliga för misslyckanden, då man kan testa nya eller alternativa metoder och arbetsätt i en del av organisationen. Organisationer tvingas eller pressas ofta till att följa myterna genom krav på löpande uppföljning och utvärdering (Holmblad Brunsson 2002: 141-143).

Särkoppling kommer att användas för att analysera hur ViN arbetar, dess funktion genom att utforska vilka förväntningar ViN präglas av, vilken betydelse legitimitet har samt om och i så fall hur särkoppling används i organisationen?

3.1.5 Identitet

Organisationers identitet skapas i interaktion med andra inom fältet och är en social konstruktion. Identiteten är uppfattningen om vem man är, vad man sysslar med, vilka man jämför sig med och strävar efter att efterlikna eller avvika ifrån (Johansson 2006: 25-30). Inom ett fält har organisationerna ett tudelat förhållningsätt till fältet. Å ena sidan, finns en strävan att vara lik de andra, vilket innebär att de är mottagliga för liknande idéer. Å andra sidan, vill organisationer vara unika och då tas olika idéer tillvara på (Johansson 2002: 98-100). En organisation kan definieras genom att tydliggöra dess identitet samt dess gränser mellan de inom och utanför organisationen. Detta förutsätter en viss grad av självständighet vad gäller resurser och dess användning. Slutligen bidrar identiteten, gränserna och självständigheten till att organisationen är speciell och unik i jämförelse med andra (Johansson 2002: 149). Det är ”ett resultat av en ständigt pågående förhandlingsprocess mellan den enskilda organisationen och olika aktörer i dess omgivning”. Identiteten utgör utgångspunkten för organisationers handlande samt styr omgivningens förväntningar på handlandet (Johansson 2002: 145). Organisatoriska fält och identitet avgör vad som är lämpligt eller möjligt för organisationer att göra. Sedan beror det även på idéernas innehåll, om de är abstrakta och generella lämnas stora handlingsfriheter, i motsats till färdigpackade lösningar som begränsar handlingsutrymmet. Det handlar sammanfattningsvis om enskilda organisationer förhållningsätt till de som sprids. Handlingsutrymmet hamnar i fokus, då översättningen resulterar i möjlighet att tolka och förändra idén (Johansson 2002: 105-110). På grund av att organisationer har olika identiteter, så sker det en översättning av idéer, så att de anpassas till den lokala omgivningen och förutsättningar (Johansson 2002: 98-100).

Identitetsbegrepp kommer att användas för att förstå vem ViN är, dess uttryck och således vilken identitet som karaktäriserar samordningsförbundet idag genom att studera idén och översättning, interaktion och förhandling samt om strävan är att likna eller avvika från fältets aktörer.

3.2 Ordning i välfärden?

Förståelsen för vad samordningsförbund är kan även placeras och diskuteras i relation till de bredare och mer abstrakta frågorna kring organisering och det klassiska samhällsvetenskapliga problemet kring ordning (Lundqvist 2011: 11-19). Kan vi tala om samordningsförbund som ett ordningskapande fenomen inom den svenska välfärdssektorn idag och i så fall hur?

Dessa funderingar för oss tillbaka till Hobbes kontraktsteori och Smiths spontana ordning samt till spelteoretiska idéer om samarbetspotential vad gäller hur ordning uppstår. Det handlar då om en viss människosyn och en balans mellan individens egenintresse och gemenskapens karaktär (Badersten 2002: 35-36). Mer konkret, ses institutioner och organisationer ofta som ordningsskapande och fundamentala förutsättningar för att upprätthålla ordning. ”Institutions are assumed to create elements of order and predictability in political life. Institutions organize actors, issues, and resources in or out of politics and structure patterns of political struggle” (Olsen 2009: 5). Organisationer är ett medel för att skapa ordning (Abrahamsson 2007: 35). Även Lundquist hävdar med utgångspunkt i naturvetenskapen att organisationer och institutioner är nödvändiga för att upprätthålla en samhällsordning i dagens storskaliga komplexa samhällen. Samtidigt är individnätverk ett sätt för människan att bibehålla de direkta relationer och den småskaliga organiseringen som de utvecklats i för att överleva (2011: 16-17, 36-37).

Men vad är ordning? Ordning kan förenklat beskrivas som någon form av struktur som ofta karaktäriseras av begrepp såsom regelbundenhet, restriktioner samt förutsägbarhet, där samarbete och institutioner är fundamentalt. Kort sagt, hur ett samhälle är politiskt, socialt och ekonomiskt ordnat. Balansen mellan stabilitet och kaos är alltid närvarande, vilket innebär att en ordning är ständigt föränderlig och aldrig fullständig. Ordning tolkas ofta som det önskvärda och dess motsats, oordning eller icke-ordning, blir ett tillstånd av kaos att undvika. Dock är stabilitet och ordning svårt att uppnå då det alltid är hotat av oordning och kaos (Badersten 2002: 37-39, Olsen 2009:5). Enligt Kärreman & Rehn samspelar ordning och oordning i en dialektik inom organisering och organisation. De bör inte ses som motsatser, utan snarare olika sätt att se på fenomen och de är parallellt närvarande (2007: 5-6).

Abrahamsson diskuterar ordning i relation till hierarki, då det anses svårt att skapa eller upprätthålla ordning utan att någon eller några har större möjligheter att påverka hur samhället ska styras. Ordning skapar och bidrar till stabilitet och trygghet, men kan dock hotas av kriser och andra omvälvande händelser. Det finns likaså en ständig strävan efter förutsägbarhet. Desto mer komplexa uppgifter och fler aktörer inblandade, desto större behov av struktur och ordning (Abrahamsson 2007: 25, 119).

Denna breda ingång är relevant då den placerar uppsatsens forskningsproblem i ett bredare perspektiv för att kunna diskutera detta i något mer generella termer. Detta kommer att fokuseras på samordningsförbundens innebörd som helhet, dess roll och position utifrån ordning som oordnad, ny eller parallell.

3.3 Analysverktyg

Analysen kommer att struktureras och utgå ifrån nyinstitutionell organisationsteori och ordning. Särskild vikt läggs vid organisatoriska fält, särkoppling, identitet och ordning för att förstå och utforska samordningsförbundet ViNs villkor, funktion samt uttryck. Utgångspunkten är de två amerikanska artiklarna av Meyer & Rowan (1977) och DiMaggio & Powell (1983), samt den svenska riktningen inom teorin. Denna kombination är givande för att de kompletterar vardera, genom att rikta fokus på olika aspekter och dimensioner. Både homogenitet, heterogenitet samt förändring och stabilitet med fokus på den enskilda organisationen samt omgivning inkluderas. Det faktum att samordningsförbund regleras centralt men samtidigt ska anpassas och vara verksamma lokalt innebär att både den centrala mer generella diskussionen samt det lokala specifika för ViN inkluderas för att få en riktig analys av organisationen ViN.

Organisatoriskt fält kommer att användas för att besvara den första frågan för att förstå i vilken omgivning ViN är verksamt, *var?* (se figur 2.). ViN Analyseras genom att fråga i vilken kontext, vilka aktörer, vilka logiker och domäner samt om det råder konflikt eller konsensus i ViN. Detta kan användas för att beskriva ViNs villkor vad gäller aktörer och omgivning, men inte organisationen i sig. Därmed inkluderas även särkoppling för att besvara den andra frågan, *hur* ViN arbetar, genom att studera vilka/vad rationaliserade myter, legitimitet samt särkoppling har för betydelse i ViN. Därefter används identitet för att besvara den tredje frågan, *vem* ViN är, med hjälp av idé och översättning, förhandling och interaktion samt lika eller avvika (se figur 2.). Fråga två och tre fokuserar mer på organisationen ViN. Dessutom kommer samordningsförbund diskuteras i vidare bemärkelse utifrån diskussioner om ordning som oordnad, ny och parallell för att besvara fråga fyra (se figur 2.).

Analysverktyg: teori

Teoretiskt ramverk	
Nyinstitutionell Organisationsteori och ordning	
<p>1. Organisatoriskt fält</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kontext och aktörer? - Logiker och domäner? - Konsensus och/eller konflikt? 	<p>2. Särkoppling</p> <ul style="list-style-type: none"> - Rationaliserade myter? - Legitimitet? - Särkoppla: anpassa?
<p>3. Identitet</p> <ul style="list-style-type: none"> - Idé och översättning? - Interaktion och förhandling? - Lika eller/och avvika? 	<p>4. Ordning</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oordning? - ny ordning? - Parallell ordning

Figur 2. Analysverktyg: de fyra teoretiska begrepp med tillhörande underfrågor strukturerar analysen av det empiriska materialet.

4 Metod och material

I detta kapitel presenteras val av metod och material. Det inkluderar tydliggörande av och kritiska diskussioner kring valda tillvägagångssätt och datainsamlingsmetoder. Kapitlet inleds med en diskussion kring valet av en kvalitativ fallstudiemetod samt dess styrkor och svagheter. Därefter kommer val av datainsamlingsmetoder att preciseras, vilket avslutas med uppsatsens konkreta analysteknik.

4.1 En kvalitativ fallstudiemetod

Denna uppsats antar en kvalitativ explorativ ansats, då avsikten är att få förståelse för vad innebörden av fenomenet samordningsförbund är. Det råder idag vaga kunskaper kring detta och därmed blir fokus att upptäcka och identifiera ViNs och villkor, funktion och uttryck. Metoden som tillämpas för att genomföra detta är en kvalitativ fallstudiemetod med utgångspunkt i nyinstitutionell organisationsteori och ordning, då uppsatsens syfte är att få en djupare förståelse för fallet samordningsförbundet Valfärd i Nacka.

I detta fall är en kvalitativ fallstudiemetod lämplig, då det innebär en utförlig analys av fallet och dess kontext med avsikt att tydliggöra kännetecknen för detta fall (Bryman 2008: 52-55). Det ger även en helhetsförståelse för fallets komplexitet (Punch 2005: 144-145). Kontexten i detta fall, utgörs av det organisatoriska fält, den omgivning som ViN är verksamt i, vilket kommer att analyseras. Intentionen är följaktligen att komma i kontakt med fältet för att komma så nära det dagliga livet som möjligt. Punch menar att det är en fördel om material insamlas från insidan. Vidare ger en fallstudiemetod även utrymme för flexibilitet vad gäller val av design och material och en kombination av material bör tillämpas för att få en riktig helhetsbild (Punch 2005: 141). Detta gäller även denna uppsats.

Vidare kritiserar dock kvalitativa fallstudier ständigt för att inte kunna generaliseras, på grund av att det rör sig om ett fall. Emellertid är det sällan det styrande syftet i en fallstudie, eftersom avsikten närmast är att förstå det komplexa fallet och dess kontext specifikt (Punch 2005: 146, Bryman 2008: 55). ”Properly conducted case studies, especially in situations where our knowledge is shallow, fragmentary, incomplete or non-consistent, have a valuable contribution to make” (Punch 2005: 147). Vidare, så utgör fallstudien en möjlighet att lära om fallet i sig. Fallet kan vara ovanligt, unikt eller karaktäriseras av bristfällig förståelse. Det kan det även vara en möjlighet för att få ökad förståelse för och förklara ett nytt eller oklart område, speciellt vad gäller komplexa fenomen (Punch 2005: 147-148). Detta är till stor del sant även för denna studie, då samordningsförbund generellt sett är ett relativt okänt fenomen med begränsad förståelse och kännedom. I detta fall gör samordningsförbunds tudelade karaktär och position

mellan det lokala och centrala det möjligt och relevant att skriva om förbundet specifikt i kombination med en mer generell bild.

Slutligen, för att öka möjligheterna att generalisera fallstudier, så bör analysen av materialet ske med en viss nivå av abstraktion (Punch 2005: 147-148). Avsikten med denna uppsats är att inkludera ordningsbegreppet för att möjliggöra viss mån av generalisering.

4.1.1 Val av fall: samordningsförbundet Valfärd i Nacka

Ett fall är ett specifikt fenomen inom en begränsad kontext, såsom ett land, en policy eller en organisation (2005: 144-145). I denna uppsats utgör, som nämnts ovan, organisationen samordningsförbundet Valfärd i Nacka fallet. Det kan sägas utgöra ett fall av interorganisatorisk samverkan genom samordningsförbund. Men varför just detta fall?

Detta bör besvaras genom att gå tillbaka till vårterminen 2013, då jag kom i kontakt med de ansvariga inom förbundet genom mitt sökande efter praktikplats inför vårterminen 2014. Då hade jag aldrig hört talas om samordningsförbund, men samverkan har fascinerat mig under hela studieperioden. Därtill, är ViN ett etablerat förbund (startades 2009), men under ständig utveckling och förändring för att förbättras och hitta nya lösningar på samhällets och medborgarnas alltmer komplexa behov. I tidigare rapporter benämns även ViN som en organisation präglad av innovation med medarbetare som vågar tänka nytt och skapa nya vägar (Socialstyrelsen 2000, Hovlin m.fl. 2013: 30-31). Vid mer inläsning om fallet och detta område, kunde det även konstateras att samordningsförbund är en växande verksamhetsform i offentlig sektor idag, men föga utforskad. Det blev ingången till valet av ViN som intressant och relevant studieobjekt, delvis baserat på ett praktiskt val. Punch benämner detta som ”convenience sampling”, vilket innebär att fall, individer eller aktiviteter som ligger nära till hands används (2005: 187), men även ett strategiskt val då organisationen är intressant som studieobjekt då det är en dynamisk organisation som tänker nytt och vill utvecklas (Hovlin m.fl. 2013: 30-31).

Alla samordningsförbund är reglerade utifrån lagen (SFS 2003:1210) och är strukturellt sett lika, men hur de rent operativt arbetar och mot vilka specifika målgrupper de riktar sig väljer enskilt förbund utefter lokala förutsättningar. Detta gör att ViN till viss del kan ses som ett exemplifierande fall, genom att ViN exemplifierar och illustrerar en bredare kategori, nämligen samordningsförbund generellt. Å andra sidan kan ViN kategoriseras som ett unikt fall, eftersom de enskilda samordningsförbunden har friheten att välja hur förbundet ska arbeta och med vilken typ av insatser. Bryman konstaterar att en fallstudie ofta är en kombination av dessa, och just därför, är intressant att studera. Denna kategorisering bör inte ses som statisk, då detta kan komma att förändras under studien när djupare förståelse för fallet utvecklas (Bryman 2008: 55-56). En svårighet, vilket även gör detta ämne intressant är att ViN präglas av ett förändrings- och strategiarbete. Organisationen är dynamisk, men för att kunna förklara och förstå den så krävs förenkling och avgränsning. Genom att studera ViNs villkor, funktion samt uttryck är avsikten att redogöra för en så riktigt bild som möjligt och bidra med en djupare förståelse för samordningsförbundet ViN. Den centrala analysenheten i denna uppsats är därmed organisationen

samordningsförbundet ViN, då fokus är att undersöka organisationens innebörd (Lindqvist 2000: 21-22).

4.2 Dokumenterat material

Uppsatsen baseras på olika typer av dokumenterat material, såsom tidigare forskning, empiriskt samt teoretiskt material. Urvalsprocessen inleddes med en bred sökning för att få förståelse för området och forskningsläget. Sedan har litteraturlistor till stor del använts för att upptäcka mer relevant litteratur. Det inledande och utforskande sökandet skulle således kunna kategoriseras som ett så kallat snöbollsurval. Därefter har materialet främst valts genom strategiska urval, vilket innebär att selektionen utförts med ett bestämt syfte och fokus (Punch 2005: 187-188, Flick 2009: 115) i relation till uppsatsens frågeställningar.

Tidigare forskning söktes främst genom Lunds universitets biblioteks söksystem LUBsearch, Libris samt genom Google Schoolars. Exempel på sökord var: arbetslivsinriktad rehabilitering, samordningsförbund, samverkan, samordning, collaboration, vocational rehabilitation, interorganisational collaboration. Utifrån detta avgränsades litteraturen till att främst inkludera forskning publicerad på 2000-talet, då detta är ett aktuellt fenomen och samordningsförbund endast funnits sedan 2004 då lagen trädde ikraft. Dock inkluderas tidigare forskning som uppfattas vara betydelsefull inom området och med fokus på försöksprojekt som pågått före år 2000, då dessa liknar samordningsförbunden. Tidigare forskning har även avgränsats till att främst inkludera litteratur med fokus på samverkan inom välfärdssektorn, då området kring samverkan är omfattande. Dock har litteratur med fokus på olika typer av samverkansprojekt använts, exempelvis internationell forskning. Dessa urval har gjorts på grund av den omfattande karaktär litteraturen inom detta område har. Därefter har materialet kategoriserats efter dess fokus och sammanfattas för att redogöra forskningsläget. Sökningen avslutades när en mättnad var nådd. Det vill säga, då samma artiklar och material återkom om igen.

Urvalet av det empiriska materialet gick till på ett liknande sätt och har delvis framkommit under ovan nämnda process utifrån syfte och frågeställning. Syftet var att få bredd både vad gäller aktörer och nivåer, då en kombination av olika aktörer samtidigt som centralt och lokalt präglar samordningsförbundet. Detta ger även möjlighet att se om det skiljer sig mellan olika källor. Det empiriska materialet består främst av dokument som inte har producerats av eller i relation till forskning (Bryman 2008: 515). Ett exempel är officiella dokument som producerats av staten eller offentliga myndigheter såsom FK, AF, Nacka kommun samt regeringen i form av lagar, SOU:s, propositioner och rapporter. Officiella dokument av icke-statliga organisationer i form av rapporter, skrivelser, verksamhetsplaner samt mötesprotokoll används även. Exempelvis från SLL, Nationella rådet⁸, Stockholms Kommuner och Landsting (SKL) samt Nationella

⁸ Nationellt råd för samordningsförbund där Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Sveriges Kommuner och Landsting samt Socialstyrelsen är representerade. Syftet är att ge samverkan den legitimitet och förankring som behövs i enlighet med regeringens intentioner (Susam 2013a).

Nätverket för Samordningsförbund (NNS). Dessa dokument utfärdade av statliga och icke-statliga organisationer involverade eller relaterade till samordningsförbund används för att se hur och vad det skrivs om samordningsförbund för att analysera ViNs villkor, funktion och uttryck. Utöver detta används även ovanstående organisationers officiella hemsidor. Årsredovisning och budget, verksamhetsplan, mötesprotokoll, hemsidan samt material från observation från samordningsförbundet Valfärd i Nacka används likaså för att analysera och förstå organisationen Valfärd i Nackas innebörd.

Uppsatsen utgår från nyinstitutionell organisationsteori, vilket är ett omfattande teoretiskt fält. Därmed har två betydande artiklar samt riktningar valts ut. I detta fall, de två grundläggande amerikanska artiklarna för nyinstitutionell organisationsteori av Meyer & Rowan (1977) och DiMaggio & Powell (1983). Därutöver inkluderas även den skandinaviska riktningen baserat Johansson (2002) och Grape m.fl. (2006), då dessa kompletterar vardera genom att belysa olika aspekter och dimensioner av relevans. Nyinstitutionella begrepp är lämpliga för att analysera organisationer och dess relationer i omgivningen. Dock kan begreppen uppfattas svåra att tillämpa då majoriteten av forskning är amerikansk, vilket är svårt att överföra direkt till en svensk kontext som skiljer sig ifråga om den offentliga sektorn samt relationer mellan organisationer. Det är en teori under utveckling och inte alltid tydligt definierat. Därmed är det upp till författaren att välja och definiera begrepp för dess syfte (Blom & Grape 2006: 8). Sedan inkluderas även ordning som teoretisk diskussion.

Utifrån detta har fyra centrala begrepp med underfrågor valts ut, vilket utgör uppsatsens teoretiska ansats och analysverktyg. Empirin analyseras och kategoriseras utefter de fyra begreppen genom att underfrågorna ställs till texten för att få förståelse för samordningsförbundets villkor, funktion och uttryck (se figur 2 i kapitel 3). Därefter diskuteras samordningsförbundets roll och position utifrån ordningsbegreppet.

4.2.1 Källkritik

När dokumenterat material används som grund till analysen är det viktigt att kontinuerligt tänka på att allt är skrivet med ett syfte och är riktat till en specifik publik, vilket kan influera texten (Bryman 2008 521-522, Punch 2005). I denna uppsats används en variation av dokument från olika relevanta aktörer för att få en bred förståelse för ViN och samtidigt se om dess syn på samordningsförbund skiljer sig eller inte.

En kritisk aspekt som bör nämnas när dokument används som empiri är det faktum att dokument kan påstås utgöra och/eller representera organisationers sociala verklighet. Detta ifrågasätts dock. Bryman skriver ”documents should be viewed as a distinct level of ‘reality’ in their own right” (Bryman 2008: 526), vilket innebär att dokument skall användas och analyseras med förståelse för och medvetenhet om kontexten där de producerats och dess tänkta publik (Bryman 2008: 526-527). Meningen i dokument beror på var de används, hur, av vem och till vem de riktas. Slutligen, så understryker Flick att det är relevant att studera dokument i relation till andra dokument, då de ofta är relaterade eller influerade av vardera (Flick 2009: 257). Det görs även i denna uppsats, speciellt vad gäller utredningar, beredningar och lagar.

Genom att ta upp dessa diskussioner belyses medvetenheten om de svårigheter och utmaningar det innebär att använda dokument som empiri. För att hantera detta, så kommer materialet i denna uppsats behandlas med observans utifrån vad de faktiskt är och representerar, vilket kan vara en fördel då man vill urskilja olika attityder och tolkningar från olika aktörer. Det är då positivt att använda en kombination av olika datainsamlingsmetoder för att få en så nyanserad bild som möjligt, vilket även eftersträvas i denna uppsats.

4.3 Observation som metod

I denna uppsats används även observation som en datainsamlingsmetod för att få en bättre förståelse för ViN samt ett sätt att få se organisationen från insidan och delta i organisationens arbete. Syftet är att få förståelse för och sätta sig in i organisationen och kontexten, vilket Punch belyser som en förutsättning och styrka med observation (2005: 141). Det finns flera typer av observation. I detta fall kan min roll kategoriseras som deltagande observatör. Det innebär att författaren engagerar sig i och deltar i regelbundna aktiviteter med involverade aktörer (Bryman 2008: 410-413). Aktörerna i samordningsförbundet har varit medvetna om min position, men inte mitt exakta syfte med uppsatsen. Detta är en fördel, eftersom det annars kan ske en anpassning utefter syftet. Då det inte är ett känsligt ämne, utgör det inte något etiskt eller moraliskt problem. För övrigt, är ViN vana vid att ha följeforskare och utvärderare närvarande, vilket underlättade och min närvaro skapade inte någon större påverkan på miljön.

Att få tillgång till studieobjektet är en fundamental fråga och i vissa fall en problematisk faktor vad gäller observation som metod (Bryman 2008: 405-408). I detta fall utgjorde det inget problem då kontakt med förbundet etablerats tidigare och tillåtelse att vara där godkänts, vilket är en förutsättning.

Urvalsprocessen av observationer var från början slumpmässig, då syftet var att få en inblick och överblick av förbundet och dess aktörer samt att få förståelse för dess aktiviteter. Därefter blev urvalet av aktiviteter och tidpunkter att delta mer strategiskt (Bryman 2008: 414-415), då jag medvetet valde att delta på möten, events och workshops som där förbundets roll, betydelse och framtid var i fokus. Jag har deltagit på föreläsningar, möten, workshops och enbart suttit och skrivit på uppsatsen i samordningsförbundets lokaler. En heldags strategiworkshop med syfte att vara underlag för framtida strategiarbete och verksamhetsplan, där förbundets roll och arbete diskuterades gav mest då många aktörer deltog.

Att ta anteckningar är en konst i sig och kan genomföras på flera sätt (Bryman 2008: 417- 420). I detta fall togs anteckningar under tiden, då många tillfällen gav en naturlig möjlighet såsom föreläsningar, möten och workshops. Sedan sammanfattades dessa mer noggrant efteråt. Det resulterade i olika typer av anteckningar, från deskriptiva till mer analyserande. Observationerna refereras till Workshopen i texten samt till samtal eller upplevelser som beskrivs och då skrivs detta ut tydligt.

Risken med deltagande observation är att bli för insatt och involverad. Det som brukar refereras till ”going native”. Emellertid är det ett större problem om forskaren spenderar en längre tid ute i fält (Bryman 2008: 410-413). Det utgjorde inte någon större risk i detta fall, då jag endast deltog vid enskilda tillfällen.

Bryman hävdar likaså att det handlar om en balans mellan involvering och objektivitet (2008: 410-413). Jag deltog aktivt i en del aktiviteter (workshops), men försökte hålla viss distans för att inte förlora helhetsperspektivet. Jag har även haft möjlighet att maila med de ansvariga på förbundet och kunnat ställa frågor för att säkerställa att jag uppfattat saker och ting korrekt.

4.4 Analysteknik: text som empiri

Det finns få tydliga etablerade regler eller ramar för hur kvalitativt material analyseras (Bryman 2008: 538). Analysen är helt beroende på studien i fråga och det är fundamentalt att den utförs systematiskt och disciplinerat så att läsaren förstår både tillvägagångssätt samt resultat (Punch 2005: 195). Mångfalden av och likheter mellan kvalitativa analystekniker kan beskrivas som följande, ”What links all the approaches is a central concern with transforming and interpreting qualitative data – in a rigorous and scholarly way – in order to capture the complexities of the social worlds we seek to explain” (Coffey and Atkinson in Punch 2005: 195).

Bryman skriver att kodning eller att skapa teman är en vanlig utgångspunkt och ett verktyg för att analysera kvalitativt material (2008: 550-552). Genom detta kan man söka och strukturera underliggande teman i materialet för att förstå mening och innebörd; ett sätt att tolka empirin (Bryman 2008: 529). Empirin i denna studie består av dokument och observation, vilka resulterar i text som ska analyseras. I denna uppsats utgör de fyra teoretiska begreppen samt dess underfrågor de kategoriseringar som jag kommer att använda för att analysera och tolka materialet utifrån. Analysen utgår således ifrån förutbestämda ”teman” och frågor som ställs till texten.

Ett problem är att det är lätt att förbise kontexten och helheten, genom att stycken av texter plockas ut ur sammanhanget, vilket även kan skapa fragmentering av helheten (Bryman 2008: 550-553). Slutligen, så bör det konstateras att analys av text inte är subjektivt. ”The social researcher is always providing his or her own 'spin' on the texts that are analysed”. Det gäller dock all samhällsvetenskaplig data, vilket innebär att slutsatser alltid utgör en reflektion av författarens egen tolkning (Bryman 2008: 526). Därmed är strävan i denna uppsats att presentera resultatet av analysen så tydligt och konkret som möjligt utan att förlora helheten.

5 Välfärd i Nacka: villkor, funktion och uttryck

I detta kapitel redovisas resultat av analysen och frågeställningarna besvaras utifrån dokument och observation. Analysen är uppdelad i fyra delar utifrån teorin som belyser olika aspekter. I den första delen besvaras den första frågeställningen genom att redogöra för ViNs villkor utifrån begreppet organisatoriskt fält. Sedan besvaras den andra frågan om ViNs funktion utifrån begreppet särkoppling. Därefter, analyseras ViNs uttryck utifrån identitetsbegreppet. Slutligen, diskuteras samordningsförbund i relation till ordning för att diskutera den fjärde frågan.

5.1 Samordningsförbundet inom det organisatoriska fältet

För att besvara den första frågan om ViNs villkor krävs det förståelse för organisationens omgivning vad gäller aktörer och ansvar. DiMaggio & Powell (1983) hävdar att organisationer är del av organisatoriska fält, vilket innebär att organisationer ägnar sig åt en del av ett större gemensamt verksamhetsområde. Fältet utgörs av organisationer som styrs av olika logiker och som gör anspråk på att förse individer med produkter eller tjänster, vilket kallas domän. Enligt DiMaggio & Powell resulterar detta i homogenisering av organisationerna där de anpassas efter likformande processer medan den skandinaviska forskningen enligt Johansson (2002), menar på att även variation kan uppstå i fältet, då enskilda organisationers identitet och handlingsfrihet skiljer sig.

5.1.1 Vilken omgivning och vilka aktörer?

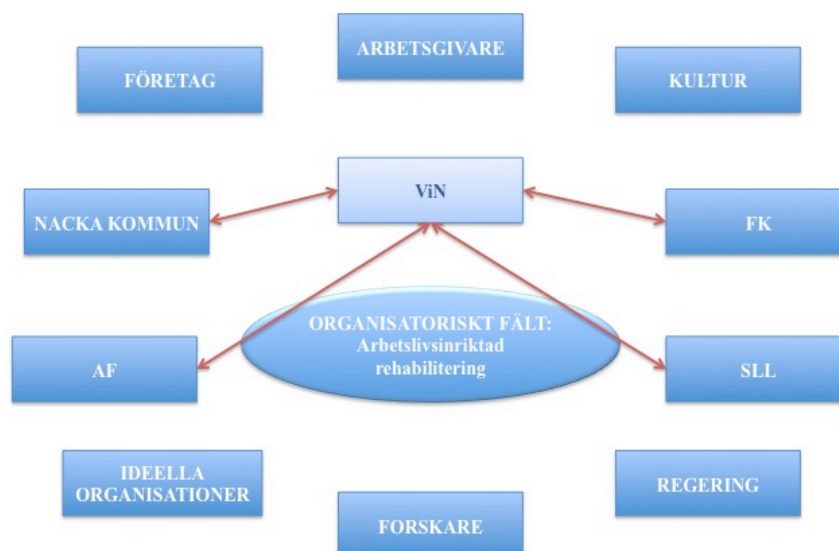
Den större omgivningen, den svenska välfärdssektorn har sedan andra världskriget präglats av ökad sektorisering och specialisering, vilket har inneburit att människor med sammansatt problematik i behov av stöd från flera aktörer hamnat i kläm (Statskontoret 2005a: 14, prop. 2002/32:132: 42, SOU 2007:2). Majoriteten av tidigare forskning konstaterar att specialisering och fragmentering, fler individer med sammansatta behov samt ökade krav på kostnadseffektivitet och kvalitet är exempel på anledningar till det ökade behovet av samverkansprojekt (Longoria 2005: 124, Anell & Mattisson 2009: 11-12), somliga hävdar till och med att samverkan idag är nödvändig inom fragmenterade välfärdssektorer (Hudson m.fl. 1999: 237). Detta gäller i högsta grad området inom arbetslivsinriktad rehabilitering, där ansvaret för rehabilitering i grunden är

uppdelad mellan flera olika aktörer på statlig och kommunal nivå (prop. 2002/03:132: 42-43). Rehabiliteringsfrågan är gränsöverskridande då det involverar åtgärder av medicinsk, social, psykologisk och arbetslivsinriktad karaktär (Statskontoret 2008: 11, prop. 2002/03:132: 42). Lindqvist hävdar att arbetsrehabilitering av långtidssjuka, funktionshindrade och arbetslösa utgör ett organisatoriskt fält där flera aktörer har mycket gemensamt genom att de arbetar med överlappande målgrupper och utför liknande arbetsuppgifter i en och samma process (1998: 78-81). Det gäller även i detta fall i Nacka. De huvudaktörer som är involverade i det organisatoriska fältet är Försäkringskassan (FK), Arbetsförmedlingen (AF), Stockholms Läns landsting (SLL) och Nacka kommun (se figur 3.). De är verksamma inom samma område, arbetslivsinriktad rehabilitering, där bedömning av individs arbetsförmåga i syfte att få individer i sysselsättning är i fokus.

I Nacka har det dock sedan mitten av 1990-talet pågått samverkan i varierande omfattning mellan dessa aktörer, men inte på permanent basis. Men, år 2009 bildades samordningsförbundet ViN som en permanent organisation mellan FK, AF, SLL och Nacka kommun, som utgör styrelsen i organisationen (Hälso- och sjukvårdsnämnden 2009). ViN är således en relativt ny organisation inom det organisatoriska fältet inom arbetslivsinriktad rehabilitering i Nacka, vars syfte är att få dessa organisationer att samverka och arbeta tillsammans för att hjälpa människor i behov av hjälp från flera organisationer. I Nacka kommun bor det idag omkring 92 873 personer och i slutet av 2012 var drygt 2200 personer i åldern 16-46 år arbetslösa (ViN 2012a: 6, 33). Ökande arbetslöshet och utanförskap hos ungdomar/unga vuxna, situationen för de med psykisk ohälsa och de individer som har bristande språkkunskaper i kombination med långvarig arbetslöshet och ohälsa är oroväckande faktorer (ViN 2013).

Vidare identifieras även arbetsgivare, forskare, företag och regeringen som relevanta aktörer inom fältet i relation till ViN. Dessutom nämns ideella organisationer och kulturentreprenörer likaså. Detta illustreras i figur 3 nedan. Dessa aktörer utgör inte permanenta deltagare i organisationen, utan kan vara samarbetspartners, följeforskare eller deltagare vid enskilda aktiviteter, vilket har potential att utvecklas till andra konstellationer och relationer (Workshop output 2013).

Välfärd i Nacka inom det organisatoriska fältet och aktörer

Figur 3. Organisatoriskt fält inom arbetslivsinriktad rehabilitering med samordningsförbundet Valfärd i Nacka (ViN) där organisationerna som utgör förbundet illustreras med röda pilar. Resterande aktörer är involverade inom fältet, men är inte permanenta aktörer i förbundet (inspirerad av Grape 2006).

Således kan det konstateras att arbetslivsinriktad rehabilitering utgör ett organisatoriskt fält i Nacka, där huvudaktörerna, FK, AF, SLL och Nacka kommun är aktiva. När ViN bildades, tillkom en organisation i fältet i syfte att få dessa att arbeta tillsammans och harmonisera arbetet inom fältet för i att nå ut till individer med sammansatt problematik. Frågan är hur detta fungerar?

5.1.2 Vilka logiker och domäner förekommer?

Ansvar för den arbetslivsinriktade rehabiliteringen delas som visat ovan av flera aktörer inom det organisatoriska fältet och inom ViN ska FK, AF, SLL och Nacka kommun arbeta tillsammans. Men, trots att de går samman, är det fortfarande fyra enskilda organisationer inom förbundet som ska samverka.

Enligt teorin styrs organisationer av olika logiker, vilka talar om vad man bör göra och inte samt vad som inte kan ifrågasättas av andra. De har även olika domäner, vilket innebär de anspråk organisationen har vad gäller att förse individer med varor och tjänster (Grape 2006: 51-53). Organisationer inom samma organisatoriska fält styrs därmed av olika logiker och gör anspråk på olika domäner.

I fallet med ViN är det tydligt att de fyra aktörerna har olika logiker och till viss del även domäner utifrån observation samt genom att studera varje enskild organisations uppdrag och mål, vilket redovisas nedan.

Försäkringskassan (FK) ansvarar för att utreda, besluta om och utbetala bidrag och ersättning i socialförsäkringen (FK 2013b) genom bedömningen utifrån individens potentiella arbetsförmåga. Målet är att återge sjuka individer dess arbetsförmåga och förutsättningar att försörja sig själva genom förvärvsarbete (Grape 2006: 60, SKL 2007: 11). Arbetsförmedlingen (AF) ansvarar istället för den svenska arbetsförmedlingen och för att arbetsmarknadspolitiska insatser ställs till förfogande för personer som är arbetslösa eller riskerar att bli det (prop. 2002/03:132: 28). Det grundas på en bedömning av om individen står till arbetsmarknaden förfogande (Lindqvist 1998: 78-81, Statskontoret 2005b: 80). Myndighetens övergripande mål är att arbeta för att förbättra arbetsmarknaden genom att prioritera individer som befinner sig långt ifrån arbetsmarknaden (AF 2013). Vidare, är Stockholms Läns Landsting (SLL) ansvarig för att länets invånare har tillgång till välfungerande hälso- och sjukvård. SLL ansvarar således för den medicinska rehabiliteringen, såsom medicinsk vård, diagnos, behandling samt rehabilitering och graden av funktionsförmåga nedsättning till följd av sjukdom (Lindqvist 1998: 78-81, Statskontoret 2005b: 80), vilket regleras i hälso- och sjukvårdslagen (1982:763). Målet är att individen ska förbättra dess funktionsförmåga samt generella välbefinnande. Därutöver redovisar sjuk- och hälsovård underlag till FK och andra aktörer för bedömning av rehabiliteringsbehov och passande insatser (SKL 2007: 10). Kommunens ansvarar för den enskilda individens sociala rehabilitering, vilket inkluderar råd, stöd, service, sysselsättning samt behandling. Det regleras genom socialtjänstlagen

(2001:453, SoL). "Socialtjänstens övergripande mål är att främja ekonomisk och social trygghet, jämlikhet i levnadsvillkor samt aktivt deltagande i samhällslivet". (SKL 2007: 10).

Utöver detta, ansvarar FK även för att samordna och se över insatser som behövs för rehabilitering och ska samverka med relevanta aktörer och verka för att dessa, var för sig inom vardera området, gör sitt bästa för effektiv rehabilitering (SKL 2007: 9, Lindqvist 1998: 78-81, Statskontoret 2005b: 80). Likaså ska AF och SLL samverka med andra relevanta aktörer för att uppnå en effektivare användning av tillgängliga resurser (AF 2013, prop. 2002/03:132: 26-27). Vidare styrs både FK och AF av regeringen genom regleringsbrev (FK 2013b, AF 2013), medan SLL är en demokratiskt styrd organisation (SLL 2013). Nacka kommun karaktäriseras av tron på kvalitetskonkurrens, vilket innebär att kundval är centralt. Invånarna har då möjlighet att välja välfärdstjänster från olika aktörer som Nacka kommun auktoriserat (Nacka Kommun 2013).

Det är utifrån denna redogörelse tydligt att de fyra organisationerna styrs av olika logiker såsom lagarna eller politik. FK av socialförsäkringen, AF genom arbetsmarknadspolitiken, SLL av hälso- och sjukvårdslagen samt kommunen främst av socialtjänstlagen när det gäller arbetslivsinriktad rehabilitering. Dessa kan inte ifrågasättas och är således ett faktum att rätta sig efter, både för organisationen i sig samt för aktörer i omgivningen. Domänerna skiljer sig något vad gäller ansvar och bedömning. Dock överlappar målgrupperna, då alla fokuserar på individer långt ifrån arbetsmarknaden med rehabiliteringsbehov. Det allmänna syftet delas likväl; att återge individ förmåga eller förbättra dess förutsättningar för att utföra arbete och försörja sig själva. Alla organisationer uppmanas även att samverka för att uppnå bästa resultat. Den gemensamma utgångspunkten är att bedöma individernas grad av sjukdom, funktions- och arbetsförmåga samt rehabiliteringsmöjligheter (SKL 2007: 17). Men, frågan är om dessa lik- och olikheter skapar problem?

5.1.3 Förekommer konsensus eller konflikt?

Det är tydligt utifrån ovanstående sammanställning att parterna har skilda logiker och även domäner, men som delvis sammanstrålar och överlappar inom det organisatoriska fältet inom arbetslivsinriktad rehabilitering. Det kan enligt teorin resultera i domänanspråk eller domänkonsensus – konflikt eller konsensus (Lindqvist 2000: 88-89). När det gäller rehabilitering förekommer ett flertal aktörer med olika uppdrag och ansvar. Därmed blir gränsdragningsfrågor mellan dessa följaktligen centrala (2002/03: 132: 23). Samtidigt är de olika aktörernas insatser beroende av varandra för att lyckas med rehabiliteringen (prop. 2002:03:132: 42), då människor har sammansatt problematik och behöver stöd från flera aktörer. Både teorin och tidigare forskning pekar på att gemensamma mål och samsyn är fundamentalt för att få till stånd lyckade samverkansprojekt, liksom olikheter och otydligheter vad gäller mål och prioriteringar mellan aktörer utgör centrala hinder om det inte hanteras tidigt i processen (Danermark & Kullberg 1999, Lindqvist 2000).

I detta fall kan det konstateras att det snarare handlar om en ständig balans mellan konsensus och konflikt i ViN, men övervägande konsensus råder ändå. Detta redovisas för nedan.

Domänanspråk innebär konflikt, då organisationer inom ett fält har liknande arbetsuppgifter och då kan ansvarsfrågor skapa problem (Lindqvist 2000: 88-89). Statskontoret har konstaterat att det kan uppstå målkonflikter mellan sektoriella och horisontella mål i myndigheter och det sektoriella tenderar att prioriteras (2007: 59). Enligt flera rapporter prioriteras och agerar de flesta aktörer utifrån ordinarie verksamhets uppdrag trots att samordningsförbund inte är ett forum där parterna ska strida för egna mål och insatser (Statskontoret 2008: 35, 48).

Det råder visst sektorstänk inom ViN, där somliga parter talar utifrån ordinarie organisation och inte som ViN, vilket är problematiskt. Detta är dock förståeligt då logikerna styr. Det framgår i diskussioner under workshopen. Aktörerna tog upp att det är viktigt att nya insatser inte får upplevas som ny instans eller myndighet. Det måste även ske utan att hota eller störa ordinarie agendor (Workshop output 2013, Workshop 2013). Detta är dock naturligt, då det är etablerade organisationer som styrs av regeringen med mycket press. Å andra sidan behövs det tid för att vänja sig att arbeta tudelat; i ordinarie verksamhet och i samordningsförbund. SKL belyser att de fyra aktörerna i samordningsförbund står med ett ben i ordinarie verksamhet och ett i samordningsförbundet. Å ena sidan har aktörerna centrala mål från ordinarie myndighet som ska verkställas. Å andra sidan ska de gemensamt bedriva samordningsförbundet som utformar egna sektorsövergripande mål utifrån de lokala behoven. Om kunskaper och lärande sker i utbyte mellan de två nivåerna kan positiva utfall ses samt om aktörerna kan bortse från sektorstänk (SKL 2007: 29-30).

Domänkonsensus handlar i grunden om integrering mellan deltagande aktörer. Det handlar om att uppnå samverkan genom att jobba tillsammans utifrån gemensamma mål och syften (Lindqvist 2000: 88-89). För att fungera måste aktörerna utgå ifrån en helhetssyn inom de frågor som samordningsförbundet kan ta ställning om och därmed lämna de sektoriserade synsätt som idag präglar välfärdssektorns myndigheter (SKL 2007: 12). ”Det viktiga är att samarbetet utgår från faktiska behov och att alla är beredda att – utifrån sitt respektive kärnuppdrag – bidra till gemensamma mål” (SKL 2013:3).

Inom ViN pågår det ett ständigt integreringsarbete för att förbättra samverkan och organisationen. De workshops som hålls för att diskutera organisationens strategi är ett sätt att knyta an mellan aktörer, för att skapa en samsyn och helhetssyn. Syftet är att utveckla framtida strategi tillsammans för att förankra det hos alla involverade och berörda (Sammanträdesprotokoll 2013a, 2013b). I varje sammanträdesprotokoll sker det även rapportering från vardera aktören gällande vad som sker i ordinarie verksamhet (Sammanträdesprotokoll 2012a-e, 2013a-b). Aktörerna i förbundet är även överens om att det krävs samsyn i organisationen för att kunna implementera och sprida kunskap. Detta kan förbättras genom bättre kommunikation, i syfte att få alla att kommunicera samma budskap. En förutsättning är att olikheter mellan aktörer synliggörs, så att de kan hanteras och tas tillvara på (Workshop output 2013). En annan förutsättning är att lärdomar från förbundet tas emot av alla, då det potentiellt kan bryta sektorstänk. Dock påpekas det att det är upp till var och en om man har möjlighet att göra det (Workshop output 2013).

Det är ett faktum att parterna tolkar verkligheten utifrån dess organisations perspektiv. Socialstyrelsen skriver dock att samverkan inte innebär att alla ska ha samma synsätt, snarare att det bör finnas en medvetenhet kring likheter och skillnader som alla kan förhålla sig till. Skillnader i uppdrag, kompetens och erfarenhet är en styrka om hanterad väl, då organisationer kan komplettera

varandra (Socialstyrelsen 2008: 47-48). Så var placerar detta ViN inom fältet och vilken roll har samordningsförbundet?

5.1.4 Valfärd i Nacka: en arena inom fältet mellan lokalt och centralt

Samordningsförbund är en organisation inom det organisatoriska fältet som skapar möjlighet att organisera gemensamma intressen mellan aktörerna inom fältet (SKL 2007: 5). Samordningsförbunds och därmed ViNs logik, vad de bör göra och inte, styrs främst av lagen SFS 2003:1210 om finansiell samordning. Indirekt styrs de även av ägarna. Samordningsförbund gör anspråk på att gemensamt hjälpa de som hamnar i kläm inom rehabiliteringsområdet genom olika insatser och projekt. ViN arbetar för att synliggöra och kommunicera aktörernas erbjudanden och kompetens till medborgare, sprida ny kunskap mellan organisationerna och övriga aktörer, hitta broar och länkar mellan utbildning, arbetsliv, myndighet och näringsliv samt att utveckla ett sektorsövergripande arbetssätt (ViN 2013) i syfte att få fler människor i sysselsättning.

Dilemmat kring ”två ben” påpekades under workshopen som en svårighet både för vardera aktören, men likaså för ViN som organisation. I det ena benet finns ägarskapsstrukturer och myndighetsutövning på central nivå och i det andra finns ViN som organisation som ska driva projekt och arenor lokalt, vilket skapar en svår balansgång för att vara alla till lags (Workshop 2013). ViN kan sägas utgöra en arena mellan centralt och lokalt i syfte att sammanföra och harmonisera mellan dimensionerna vad gäller aktörer. Idag finns det en vilja att arbeta tillsammans, men sektorstänk lyser igenom vid tillfällena (Workshop 2013). Det kan hindra och göra ViNs arbete trögt, men är något som ständigt måste bearbetats och tar tid. Ett lokalt synsätt bör antas i förbunden, där individens behov av rehabilitering styr utformandet av förbundet, inte ordinarie verksamhets mål (SKL 2007: 41). Hur arbetar ViN operativt?

5.2 Samordningsförbundets aktiviteter: myter, legitimitet och särkoppling

Efter att omgivning, aktörer samt relationer klargjorts, förflyttas nu fokus till ViNs funktion, vilket analyseras utifrån myter, legitimitet och särkoppling. Enligt Meyer & Rowan (1977) måste organisationer anpassa sig efter och införliva de rationaliserade myter, krav och förväntningar, som finns inom fältet och i samhället för att få legitimitet och resurser för att överleva. Samtidigt tvingas eller pressas ofta organisationer till att följa myterna genom krav på löpande uppföljning, utvärdering och åiterrapportering. Detta kan kollidera med det operativa arbetet som då kan särkopplas.

5.2.1 Vilka rationaliserade myter råder och vilken roll har legitimitet?

SKL konstaterar i en idéskrift om finansiell samordning att legitimitet, resurser samt de representerade parternas samlade kompetens är fundamentala aspekter som påverkar förutsättningarna för gränsöverskridande arbete (SKL 2007: 12). Legitimitet erhålls delvis genom att resurser ställs till förfogande i form av kompetens och tid samt genom att få ”tillåtelse att agera utifrån individens behov för samhällets bästa” (SKL 2007: 27). Det blir därmed viktigt för organisationer att genom dess formella organisation anpassa sig till regler och förväntningar i det organisatoriska fältet (Ineland 2006: 101). Dessa frågor har stor betydelse för ViN, då det är ett relativt nytt och frivilligt fenomen. För att parterna ska vilja ingå i ett förbund måste samordningsförbunden visa resultat och anpassa sig till krav och förväntningar som råder i samhället, således bli legitimerade. Nedan redogörs olika aktörers förväntningar på samordningsförbund och ViN specifikt, vilka kan sägas utgöra fältets rationaliserade myter, som enligt Meyer & Rowan (1977) påverkar organisationens sätt att arbeta.

Regeringens avsikt är att möjliggöra för finansiell samordning för att underlätta en effektiv resursanvändning genom att finansiera och stödja samordning i syfte att förbättra individens förmåga till förvärvsarbete (2002/03:132: 41). Samordningsförbund skapar möjligheten att organisera gemensamma intressen och skapa en arena där erfarenheter utvecklas på lokal nivå, men även tas tillvara på och implementeras på andra nivåer i samhället. Samordningsförbund kan utveckla ett nytt synsätt på välfärdsarbetet i Sverige, där medborgarnas behov står i centrum och parterna tar ett sammanhållet och gemensamt ansvar för åtgärder till de som står längst ifrån arbetsmarknaden. Det kräver legitimitet och stöd för att kunna realiseras (SKL 2007: 5-7). Regeringen förväntar sig följaktligen både konkreta resultat och ändrade förhållanden mellan aktörerna.

ViN styrs av lagen (SFS 2003:1210), vilket kan tolkas som en rationaliserad myt och institutionellt krav då organisationens struktur, ansvar och syfte klargörs. Samtidigt ställs krav på att insatser måste följas upp och utvärderas för att säkerställa att de är ändamålsenliga (Västra Götaland 2007: 30), så att aktörerna och regering kan se tydliga resultat och därmed legitimera samordningsförbund.

Det finns även förväntningar från aktörerna inom ViN på organisationen att prestera och indirekt få ökad legitimitet. Styrelsen betonar att ViN bör bedriva fler ändamålsenliga projekt framöver (Sammanträdesprotokoll 2013b: 5) och det pågående strategiarbetet (2014-2016) genomförs för att säkerställa att ViN anpassas efter behov där organisationen långsiktigt kan göra störst nytta (Sammanträdesprotokoll 2013a: 7). I sammanträdesprotokollen är det även mycket fokus riktat mot projekten och dess utveckling och resultat (Sammanträdesprotokoll 2012e: 13). Man betonar att det är viktigt att visa på framgång på individnivå, så att det blir en konkret återkoppling från projekten. Detta kan förhoppningsvis öka både effektivitet och resurser. Konkreta resultat kan stärka ViNs roll och funktion i Nacka genom att visa på att organisationen är relevant och behövs (Workshop output 2013). Därmed är det även viktigt att feedback och erfarenheter i ViN sprids till de berörda aktörerna för att öka frihet, mandat, resurser och politiskt engagemang (Workshop output 2013).

Legitimitetsfrågan är inte bara aktuell inom enskilda samordningsförbund såsom ViN. Nationella rådet syftar även till att ge samordningsförbund förankring

genom kunskapspridande och legitimitet med ett tydligt centralt stöd för att verksamheterna ska kunna stärkas och bedrivas så effektivt som möjligt. (Nationella rådet 2013a). Även Nationella Nätverket för Samordningsförbund arbetar för att utveckla och legitimera samordningsförbund i Sverige (NNS 2012c: 5). ”Samordningsförbundets organisation och verksamhet kommer sällan att vara given på förhand. Det behövs stöd från parterna som samverkar så att utvecklingsarbetet kan fortgå med hög kvalitet” (SKL 2007: 27). Sammanfattningsvis, råder det förväntningar från olika håll som i de flesta fall är kopplade till konkreta resultat och således legitimitetsfrågan. Så hur påverkar detta ViNs sätt att arbeta?

5.2.2 Särkoppling som alternativ?

De ovan identifierade externa förväntningarna kan dock kollidera med de interna effektivitetskraven (det dagliga praktiska arbetet), vilket kan lösas genom att särkoppla de motstridiga kraven. Då anpassar sig organisationen formellt sett till kraven, vilket ger legitimitet, men det annat arbete kan fortsätta som vanligt. Detta innebär en större flexibilitet, anpassningsbarhet samt utrymme för att testa nytt (Meyer & Rowan 1977). Det kan även relateras till ViNs arbete som karaktäriseras av direkta och indirekta projekt, vilka kan uppfattas som mer eller mindre särkopplade eller definierade i relation till organisationen. De externa förväntningarna kräver resultat och hård fakta på att fler individer hamnar i sysselsättning vid insatser och projekt som genomförs. De interna kraven likaså, men där finns även ett stort fokus på indirekta projekt och insatser såsom förebyggande, kompetensutveckling och omvärldsorienterande aktiviteter som indirekt berör målgruppen. Dessa kan vara mer svårsmätbara.

De direkta projekten är riktade direkt till målgrupper. ViN ansvarar för och finansierar dels ”Professionella bordet”, med målgrupper som är aktuella hos minst två av parterna. Sedan finansierar ViN ytterligare två projekt, ”Hälsa, etablering, arbete” som riktar sig till personer som varit i Sverige i mest tre år, men som ännu inte etablerat sig på arbetsmarknaden. ”Ung och aktiv” arbetar med två målgrupper, unga mellan 16-19 år som är i riskzonen att hoppa av gymnasiet, har hoppat av eller inte har börjat. Unga 19-29 år som har någon funktionsnedsättning med aktivitetsersättning från FK (ViN 2013). Ett nytt projekt är trainee programmet som riktar sig till utlandsfödda akademiker som har svårt, men vill ta sig in på arbetsmarknaden (Nav-bloggen 2013). Sammantaget är avsikten att skapa insatser som förbättrar individens möjligheter att arbeta, studera, praktisera eller starta eget företag. Dessa utvärderas löpande. Det är konkreta och mätbara, vilket gör att det blir lättare att legitimera direkta projekt. Hittills har den största delen av ViNs resurser gått till denna typ av insatser (ViN 2012a, 2013).

Men, resurserna inom ramen för finansiell samordning får även användas till aktiviteter som syftar till utveckling och implementering av metoder, kompetensutbildning, informationsinsatser samt kartläggning av behov och numera förebyggande insatser (Västra Götaland 2007: 14). Detta kategoriseras som indirekta projekt i denna uppsats. Ett tydligt exempel i ViN är kommunikationsplattformen Nav som är relativt nystartad och under utveckling. Det är både en hemsida och en fysisk arena där erfarenheter tas tillvara på, genom att andra och nya aktörer involveras samt på olika sätt bidrar till att stärka målgruppernas möjligheter i samhället (Sammanträdesprotokoll 2013a: 6).

Hemsidan är både informativ och inspirerande med aktuella nyheter inom området (Nav 2013a). Den fysiska arenan, även kallad Nav-scen har utvecklats i organisationens nya lokal i dieserverkstan där kansliet sitter (Sammanträdesprotokoll 2013b: 15), där workshops, föreläsningar och utbildningar äger rum. Det utgör även en arbetsplats och mötesplats för nya och gamla aktörer som präglas av en öppenhet, flexibilitet och kreativitet. Nav-scen, arenan är ett ”projekt” under utveckling. De flesta är positiva till Nav, men poängterar att det är otydligt definierat hittills (Workshop output 2013). Det har skett en ökning av finansiering av indirekta projekt som riktar sig till personalgrupper eller övriga samhällsaktörer av relevans inom samordningsförbunden (NNS 2012b:3), men de kan ändå vara svårare att legitimera då de inte riktar sig direkt till målgrupperna och därmed kan Nav idag uppfattas som delvis särkopplat från organisationen. Detta bör dock ses som något positivt då det skapar möjlighet att testa nytt och vara flexibla och anpassningsbara enligt Meyer & Rowan (1977). Å andra sidan behövs stöd från aktörerna även för dessa aktiviteter för att legitimeras och överleva.

Det är relevant att det på lokal nivå ges möjlighet att testa olika strukturella former och nya kombinationer av insatser, vilket bör tydliggöras i lagen. ”Kreativt nytänkande och nya former för samverkan har sannolikt stora möjligheter att förbättra den enskildes möjligheter att komma in på arbetsmarknaden, och även bidra till det övergripande målet med den finansiella samordningen, dvs. att minska samhällets samlade kostnader” (SOU 2007:2: 426).

5.2.3 Valfärd i Nacka: en arena inom fältet mellan direkt och indirekta projekt

Det kan konstateras att det råder ett tudelat fokus mellan direkta och indirekta projekt och insatser inom ViN. Under min tid hos förbundet har diskussioner kring vad som är rätt insatser, projekt och fokus för ViN pågått. Vidare hur Nav kan legitimeras utan att förlora det innovativa och flexibla har diskuterats, men ännu inte identifierats eller definierats tydligt.

De direkta projekten lever på ett tydligare sätt upp till externa krav och levererar mer konkreta resultat medan de indirekta insatserna kan vara svårare att legitimera och har inte alltid en tydlig eller konkret koppling till de externa kraven, då de främst är riktade mot personal och relevanta aktörer som arbetar med målgrupperna eller medborgare. Följaktligen indirekt mot målgrupper i ett långsiktigt perspektiv. Därmed kan det indirekta projektet Nav idag uppfattas som delvis särkopplat från ViN, då det utvecklats parallellt för att testa och hitta nya vägar för förbundet, aktörer och målgrupper. Det är idag även svårt att mäta och visa effekten av på grund av ett det är otydligt definierat och föreläsningar och möten mellan aktörer är svåra att mäta.

Resultatet från observation, workshopen, visar på att det råder delad syn och förväntningar på förbundet. Det finns de aktörer som anser att ViN ska använda tillgängliga och redan existerande projekt och metoder, samtidigt som andra anser att ViN ska vara en arena för att testa nytt (Workshop output 2013, Workshop 2013). Följaktligen försöker ViN skapa balans mellan funktionerna och kan därmed påstås utgöra en arena mellan direkta och indirekta projekt. Detta är relaterat till vem ViN är och anser sig vara. Vilken identitet ska förbundet ha?

5.3 Samordningsförbundets identitet(er)?

Identiteten är uppfattningen om vem man är, vad man sysslar med, vilka man jämför sig med och strävar efter att efterlikna eller avvika ifrån (Johansson 2006: 25-30). Identiteten skapas i interaktion och förhandling med andra i fält. Identitet styr handlande och omgivningens förväntningar samt påverkar handlingsutrymmet. Den svenska riktningen inom nyinstitutionell organisationsteori inkluderar idéer och översättning som faktorer som påverkar organisationers institutionalisering (Johansson 2002:149).

5.3.1 Idéer och översättning?

Samverkan som medel och lagen (SFS 2003:1210) om finansiell samordning kan ses som idéer som sprids och översätts lokalt. Översättning innebär en möjlighet att tolka idén. Om idén är abstrakt och generell lämnas stora handlingsfriheter, i motsats till färdigpackade lösningar som begränsar handlingsutrymmet (Johansson 2002: 105-110). Idén om samverkan genom samordningsförbund kom i form av regelverket som är relativt vagt och generellt vad gäller handlandet men rent strukturellt och ekonomiskt är tydligt preciserat. Översättningsprocessen blir således relativt fri för tolkning och kan anpassas till lokala förutsättningar, vilket är en styrka och gör samordningsförbunden unika. Erfarenheter från försöksprojekten visar på att flexibla regler möjliggjort lokala variationer i samordningen som varit övervägande positiva (bet. 2003/04:SfU4: 11). Samtidigt begränsas denna frihet av fältet genom förväntningar och krav från aktörerna, som redogjorts för i förgående avsnitt, främst i form av konkreta och mätbara resultat. Det blir en ständig balans mellan att anpassa sig och vara till lags, men samtidigt en strävan efter att vara unik och bidra med nytt som kan skapa förändring. Det blir en process att skapa och finna sin identitet inom detta fält med blandade aktörer genom interaktion och förhandling i workshops, möten och diskussioner. Årets workshop inleddes med frågan om hur vi paketerar denna samverkan (Workshop 2013). Denna process av översättning av idén om hur finansiell samordning ska genomföras på bästa sätt är pågående och präglar ViN idag.

5.3.2 Pågår interaktion och förhandling samt hur?

Det är tydligt att ständig interaktion och förhandling pågår i ViN mellan projektmedarbetare, kansli, ledningsgrupp, styrelse samt andra relevanta samhällsaktörer. Hösten 2012 hölls en workshop som ”ringade in vad olika intressenter tyckte om *varför* förbundet ska finnas, *vad* ViN ska göra och *hur* det ska göras” (ViN 2012b). Detta arbete och fokus har fortsatt i årets strategiarbete och workshop, för att hitta rätt väg och processer framåt för ViN (Workshop 2013). Det handlar i grunden om att förhandla mellan och hitta balans mellan det som analyserats i avsnitt 5.1-5.2, mellan centralt och lokalt och mellan direkta och indirekta projekt och i att finna organisationens uttryck. Till hjälp har konsultfirman Ramböll Management anlåtats för att strukturera och få klarhet i ViNs strategiarbete. Under hösten 2013 har de olika aktörerna intervjuats och haft

samtal och möten för att lägga grunden och undersöka förutsättningar för ViNs arbete framöver. Sedan har frukostföreläsningar med olika teman även fört samman aktörerna under mer informella förhållanden. Likaså har mindre workshops arrangerats för att diskutera vad det indirekta projektet Nav-scen är och bör vara. Sedan kan det även konstateras att den lokal som ViN sitter i, Dieselverkstaden i Nacka, är öppen för alla och har en öppen planlösning där ständig interaktion mellan olika aktörer tillåts (*StudioN 2013b*).

5.3.3 En strävan att vara lika eller avvika?

Det kan konstateras att det råder kommunikation och diskussion mellan aktörer inom och utanför förbundet om vad ViN är, bör och ska vara samt göra, vilket idag kan uppfattas som något otydligt. Det förstärks av det faktum att det pågår en kombination och bredd av olika aktiviteter med olika aktörer involverade (Workshop 2013, ViN 2012b). Identitetsskapandet sker naturligt i jämförelse med de etablerade organisationerna inom fältet, eftersom ViN ska sammanföra dem. Det finns en vilja att gå ifrån de fragmenterade och sektoriserade synsätt som präglar de etablerade organisationerna och området i stort. Frågan är om ViN ska likna ordinarie etablerade organisationer inom fältet eller avvika ifrån dem? Vad är ViNs strävan?

ViN är å ena sidan lik de fyra aktörerna vad gäller målgrupper och syfte, de arbetar alla mot individer med svagare anknytning på arbetsmarknaden och numera även tillsammans inom ViN (ViN 2013). ViNs medel, sätt att arbeta och tänka kan å andra sidan sägas avvika, då det är en organisation placerad mellan som ska sammanföra och medla mellan de andra aktörerna. ViN skriver själva att de ska vara en ”mötesplats för hållbara samhällen i förändring” där ”stat, kommun och landsting samverkar för bättre välfärd”, genom att ”smörja, möjliggöra, koppla ihop och bygga broar”. Genom detta, utveckla ”metoder och arenor för bättre välfärd” (Nav 2013a). Ord som återkommer i dess beskrivning av sig själva är arena, torg, mötesplats, inspirera och motivera och minska avstånd (Nav 2013b). Vidare anser ViN att event är viktiga för läroprocesser, då man kan inspireras och lyssna på människor som gör något på ett annorlunda sätt. Detta behövs för att inte fastna i samma spår och fortsätta att göra som man alltid gjort. Det skapar även ökad förståelse mellan grupper genom att möta och lyssna på andra. Det finns en strak tro på gränsöverskridande arbete med en kombination av olika aktörer, vilket karaktäriserar ViN (*StudioN 2013a*). ViN tror på att dela perspektiv och tittar på samhällsfrågor från olika håll, vilket skapar kreativa sammanhang (*StudioN 2013c*). Mixen av verksamheter och aktörer är ViNs främsta styrka som ViN bör fortsätta jobba med i framtiden (*StudioN 2013b*).

5.3.4 Välfärd i Nacka: en arena inom fältet mellan tradition och innovation

Utifrån ovan diskuterade kan ViN å ena sidan påstås präglas av en traditionell logik som bygger på direkta projekt riktade till målgrupperna och som går de etablerade aktörernas spår. Å andra sidan präglas ViN av en innovativ logik som fokuserar på nytänkande vad gäller arbetssätt och strävan, såsom flexibla och

öppna arenor och kreativa mötesplatser (Ineland 2006: 110). ViN kan idag således sägas karaktäriseras av flera identiteter i sökandet efter ett gemensamt styrande uttryck. Samtidigt ska ViN försöka vara alla aktörer till lags och utgör därför en arena mellan tradition och innovation vad gäller dess uttryck och identitet som måste balanseras, mellan de etablerade aktörerna och nya samhällsaktörer inom området och mellan direkta och indirekta projekt. De etablerade har ofta mer traditionella och just etablerade medel, medan andra aktörer kommer med nytt, innovativt och kreativt. ViN strävar efter att vara ett ”forum där korsbefruktnings skapas och syns” (Workshop output 2013) och vill skapa förändring och inte smörja de etablerade organisationernas icke-fungerande system, utan i längden skapa ett hållbart samhälle (ViN 2013). De aktörerna skrev ner som viktiga förutsättningar för ViN under workshopen var mod, viljan att utveckla ViN samt att våga pröva okonventionella metoder, våga lita på folk samt att använda ViN för det ni inte gör ”hemma”. Trots denna strävan så påpekas det att samhällssituationen, politik, regler, tidsbrist och små resurser påverkar och kan hindra. Dessutom kan aktörer känna sig hotade om ViN tar sig för stora friheter eller ansvar (Workshop output 2013). Samordningsförbund är ett komplext fenomen och ViN är en organisation i förändring och under ständig utveckling, men det tar tid att hitta balans mellan villkor, funktion och uttryck. Frågan är vilken roll och position samordningsförbunden anses ha generellt inom välfärdssektorn idag?

5.4 Samordningsförbund: ett ordningsskapande fenomen?

I föregående avsnitt (5.1-5.3) har samordningsförbundet ViNs villkor i det organisatoriska fältet, dess funktion i relation till särkoppling samt uttryck i fråga om identitet utforskats och analyserats. Ovan redovisade resultat visar på en ambivalent roll, mellan lokalt och centralt, mellan direkta och indirekta projekt samt i att vara lik och traditionell och en strävan efter att avvika och vara innovativ. Frågan är nu vilken roll och position i samhället samordningsförbund uppfattas ha och om åsikterna skiljer sig? Hur ser dagens ordning inom den svenska välfärdssektorn ut?

Ordningens utmaning är att få aktörer att samverka och upprätthålla ordning och lösningen påverkar vilken form av ordning som skapas. Detta kan härledas ur diskussioner om egenintresse, det gemensamma goda, hierarki och individnätverk (Lundquist 2011, Abrahamsson 2007). Vidare kan en ordning förenklat beskrivas som en struktur som karaktäriseras av någon form av förutsägbarhet, regelbundenhet samt restriktioner där samarbete och institutioner är fundamentalt. Organisationer ses som verktyg för att skapa ordning (Badersten 2002: 35-39, Olsen 2009).

Utvecklingen av svensk samhällsförvaltning är idag tudelad. ”å ena sidan en fortskridande differentiering eller sektorisering, å andra sidan upprepade försök att motverka de negativa följderna av denna process”. Specialiseringen av myndigheter ökar samtidigt som detta motarbetas av kritik som kräver integrering mellan aktörerna och en helhetssyn på problematiken (Statskontoret 2005a: 14). För att hjälpa människor som idag hamnar i en gråzon är det en förutsättning att

aktörerna samordnar sina insatser. Därmed anser regeringen att samverkan och samordning utgör viktiga medel (prop. 2002/32:132: 42, SOU 2007:2). Detta har potential att skapa både ökad regelbundenhet och förutsägbarhet inom området i jämförelse med hur det fungerar utan ett samordningsförbund.

Det kan därmed konstateras att ”något” behövde ske inom fältet arbetslivsinriktad rehabilitering och finansiell samordning möjliggjordes år 2004. Abrahamsson pekar på att det finns ett behov av regelbundenhet och förutsägbarhet i samhället, speciellt då ett område präglas av komplexitet och multipla aktörer (2007). Som tydliggjorts i avsnitt 5.1 kan samordningsförbundet ViN ses som en aktör inom ett organisatoriskt fält inom arbetslivsinriktad rehabilitering där organisationen utgör en gemensam plattform för de aktörer som är involverade inom verksamhetsområdet. Avsikten är att harmonisera för att arbeta mot ett gemensamt mål. Utgör samordningsförbund en oordnad, ny eller parallell ordning?

5.4.1 Vilken typ av ordning?

Samordningsförbundens roll eller position framförs relativt tydligt i det empiriska materialet, men åsikterna går isär mellan de som hävdar att samordningsförbund är nödvändiga, något nytt, ett komplement eller är mer kritiska till samverkansprojekt. Badersten menar att ordning är ständigt föränderlig och diskuterar motsatsen till ordning som oordning eller icke-ordning, vilket somliga uppfattar som kaos (2002: 35-39), medan andra menar att de samspekar och tillsammans präglar tillvaron (Kärreman & Rehn 2007: 5-6).

Det råder överlag en positiv ton kring samverkansprojekt och tidigare forskning menar på att samverkansprojekt idag har blivit nödvändiga (Hudson m.fl. 1999: 237), vilket även påpekas i regeringens förslag till utformning av en permanent finansiell samordning inom rehabiliteringsområdet. Nämligen att det är nödvändigt att aktörerna samordnar dess insatser för att kunna hjälpa människor i behov av rehabilitering (prop. 2002/32: 132: 43). I utredningens bedömning skriver de att ”långsiktig gemensam finansiering är nödvändig för att personer som är i behov av samordnade insatser från flera aktörer ska kunna erbjudas insatser av viss varaktighet” (SOU 2007:2: 421). Detta framhölls redan år 1996 i regeringens proposition samverkan, socialförsäkringens ersättningsnivåer och administration, för att effektivare få människor med sammansatta problem till egen försörjning (prop. 1996/97:63: 41). Till grund för detta anses samordningsförbund vara en lösning på dagens sektorisering, renodlingssträvande samt splittrade resurser i samhället. I ett samhälle med multipla aktörer behövs samordningsförbund. Utmaningen är främst hur samordning ska genomföras på bästa sätt och vilket stöd detta kräver (prop. 2002/32: 132: 40). Detta är tydligt även i ViNs fall, där behovet finns och är tydligt, men hur detta ska genomföras, är mer oklart eller öppet för tolkning. I regeringens budgetproposition år 2007 skrivs det även att finansiell samordning ska vara en av de prioriterade samverkansformerna (SOU 2007:2: 423) och målet är enligt Nationella rådets strategi för 2013-2016 att de ska arbeta för att alla kommuner samt landsting ingår i samordningsförbund (Nationella rådet 2013b: 2). Samordningsförbund anses följaktligen vara en central grund och en form av samverkan som prioriteras och det är snarare den fragmenterade och sektoriserade välfärdssektorn som utgör en oordning, medan samordningsförbund skapar någon slags ordning i detta.

Sedan diskuteras samordningsförbund som något nytt utifrån flera aspekter. SKL belyser att ”samordningsförbund är en ny företeelse i vår förvaltningshistoria, där stat och kommun kan samverka inom en och samma juridiska person” (SKL 2007: förord). Det uppfattas även som ett helt nytt grepp där problem löses via samverkan och utveckling av befintliga verksamheter (SKL 2007: 65). Dessutom utgör samordningsförbund möjligheter att utveckla ett nytt synsätt på välfärdsarbetet i Sverige, vilket grundas på medborgarnas behov utifrån ett sammanhållet och gemensamt ansvar för de åtgärder som behövs (SKL 2007: 5-7). Holmblad Brunsson hävdar att nya organisationer behövs för att ta hand om de problem som orsakats av andra organisationer (2002: 211), vilket även till viss del stämmer för samordningsförbunden. Därmed kan de diskuteras som en ny ordning inom denna sektor.

Andra hävdar att samordningsförbund utgör ett komplement i den svenska välfärdssektorn idag, vilket kan ses som en parallell ordning. ”Den finansiella samordningen kan ses som ett komplement i sättet att utveckla välfärdsarbetet i förhållande till myndigheternas ordinarie verksamheter” (SKL 2007: 27). Samordningsförbundet ägs av de fyra parterna som ska utveckla en kompletterande organisation i relation till ordinarie verksamheter. Samtidigt kan samordningsförbundet agera självständigt (SKL 2007: förord). Detta påpekas även i ett sammanträdesprotokoll från ett styrelsemöte i ViN. ”samordningsförbundet har en kompletterande och betydande roll i välfärden” (Sammanträdesprotokoll 2013b: 5). Vidare menar även Nationella rådet att samordningsförbund möjliggör flexibla, effektiva och lokalt anpassade samverkanslösningar som ett komplement till organisationernas ordinarie verksamhet (2013a). Därmed krävs det förankring i ordinarie verksamheter för att inte samordningsförbunden ska uppfattas som konkurrenter (Statskontoret 2005b: 26). Samordningsförbundet sett som kompletterande kan därmed översättas till en parallell ordning till ordinarie etablerade organisationer.

Å ena sidan ifrågasätts samverkansprojekt. Longoria uttrycker tvivel kring syftet av samverkan som arbetssätt. Hon hävdar att det kan beror på det symboliska värdet som samverkan är associerat med, såsom rationalitet, effektivitet, legitimitet och socialt ansvar. Vilket kan användas för att legitimera samverkansprojekt, trots att samverkan är svårt (Longoria 2005). Huxham & Vangen menar att samverkan ska undvikas om det inte finns tydlig potential för att lyckas (2005: 80-81, 253). Å andra sidan uppmuntras samordningsförbunden då de ses som unika eftersom de kan agera på hela den välfärdsytan som FK, AF, landstinget och kommunen äger och erbjuder tillsammans (SKL 2007: 65). Vidare bidrar samordningsförbund till att utveckla lokal samverkanskultur i landet (NNS 2012a: 2). ”departement och skilda myndigheter signalerar således att samarbete skall ses som något eftersträvansvärt” (Hjortsjö 2006: 9).

Även Norman & Axelssons är kritiska och ifrågasätter syftet med den utbredda samverkan. ”The question is whether co-operation between different agencies is a strategy for provision of such services, or if it is just a way to save the old system for the time being” (2007). Det är även en aktuell fråga för ViN där dess roll diskuteras, vilket kom fram i samtal med personer involverade i organisationen. Frågan är vilken roll ViN ska ha. Ska det utgöra en ny eller en kompletterande ordning? Ska de smörja eller förändra, göra myndigheter bättre? I dagsläget finns det inte ett tydligt svar på dessa frågor, utan mer empirisk forskning behövs för att få förståelse för samordningsförbunds roll och position i inom välfärdssektorn och det svenska samhället idag. Det kan dock konstateras att

samordningsförbund överlag diskuteras som något nödvändigt, något nytt och unikt samt som ett komplement till ordinarie organisationer inom området.

6 Avslutande diskussion: vad är ViN?

Denna uppsats har behandlat ett relativt nytt fenomen, nämligen samordningsförbund och mer specifikt samordningsförbundet Valfärd i Nacka. Det är en organisation som ska sammanföra och få de fyra huvudaktörerna inom området arbetslivsinriktad rehabilitering att samverka för att få individer med sammansatt problematik och ofta befinner sig långt ifrån arbetsmarknaden i sysselsättning. De fyra aktörerna är FK, AF, SLL och Nacka kommun. För att få förståelse för detta komplexa fenomen har syftet varit att studera ViN som illustrativt exempel genom att utforska dess villkor, funktion och uttryck utifrån nyinstitutionell organisationsteori och ordning. För att genomföra detta och besvara huvudfrågan, *Vad är samordningsförbundet Valfärd i Nacka idag?* har fyra underfrågor kopplade till teorin guidat analysen.

Utifrån de fyra begreppen, kan det först konstateras att ViN kan ses som en organisation inom ett organisatoriskt fält där flera enskilda organisationer är aktiva inom samma område, nämligen arbetslivsinriktad rehabilitering. ViN är en organisation som sammanför FK, AF, SLL och Nacka kommun som innehar olika logiker och domäner. Utifrån teorin kan detta innebära antingen konflikt eller konsensus och i ViNs fall handlar det om en ständig balans där ViN kan ses som en arena mellan centralt och lokalt. Dock arbetar förbundet aktivt för att skapa bättre samsyn.

För det andra framkommer det att samordningsförbund generellt och ViN är i behov av legitimitet för att överleva och därmed är det viktigt att anpassa sig till och leva upp till externa krav och förväntningar från omgivningen. Detta påverkar ViNs funktion, hur de arbetar. ViN arbetar med direkta projekt riktade direkt till målgrupper vilka ofta lever upp till de externa förväntningarna och kraven då resultat kan uppvisas. Sedan arbetar de även med indirekta projekt för att utbilda, sprida information och förebygga att individer hamnar långt ifrån arbetsmarknaden. Dessa tenderar att ske något särkopplade från resterande verksamhet för att få utrymme att testa, vara flexibla och anpassningsbara. Dessa är svårare att mäta. Detta innebär likaså en ständig balans där ViN kan ses som en arena mellan direkta och indirekta projekt.

Därefter studerades ViNs uttryck, vem ViN är. ViN präglas idag av ett pågående strategiarbete för att identifiera dess roll och identitet framöver. Detta kan tolkas som en process av översättning (tolkning/anpassning) av idén om samverkan genom samordningsförbund för att hitta dess väg framåt, vilket påverkas av lagen och omgivningens aktörer. Utifrån detta, pågår det mycket interaktion och förhandling mellan aktörer genom möten, workshops och diskussioner kring ViNs identitet. Det är en fråga och balans mellan att vara lik eller avvika från de andra organisationerna i fältet. Där ViN kan sägas befinna sig mellan de etablerade organisationerna och nya sätt att arbeta, där ViN strävar efter att vara innovativ och flexibel. ViN utgör därmed en arena mellan tradition och innovation och präglas än en gång av en balans mellan dessa dimensioner.

Slutligen diskuteras samordningsförbund mer generellt utifrån ordningsbegreppet vad gäller dess roll och position i välfärdssektorn. Utan samordningsförbund och samverkan kan det idag påstås råda en något oordnad organisering inom området arbetslivsinriktad rehabilitering och i välfärdssektorn i stort. Samordningsförbund kan därmed utgöra en typ av ordning. Dock går åsikterna isär och de benämns som nödvändiga, som något nytt och unikt och som ett komplement till ordinarie aktörer. Samtidigt finns det dem som är kritiska och ifrågasätter samverkansprojektens effektivitet och nytta i samhället överlag.

Det finns spänningar och potential inom alla dessa dimensioner. Spänningarna blir tydligast vad gäller domänanspråk, särkoppling och strävan där ViN måste balansera mellan åsikter och förväntningar. Potentialen finns likaså i ett utökat samarbete, där en stark vilja finns inom förbundet. Det finns även stor potential i de särkopplade projekten, men de måste tydliggöras och definieras bättre för att legitimeras. Sedan finns det även potential i val av uttryck och således dess strävan att vara, vilket är upp till ViN att avgöra. Dessa val kommer att påverka vad och vem ViN ska vara i Nacka framöver.

De slutsatser som kan dras utifrån denna studie baserad på dokument och observation är att ViN är en organisation som är verksam inom en komplex omgivning av olika aktörer där ViN försöker hitta bästa sätt att arbeta med och kombinera direkta och indirekta projekt och samtidigt identifiera vem ViN är. Mitt i detta utgör ViN en gemensam arena för samverkan. ViN är en arena mellan lokalt och centralt, mellan direkt och indirekta projekt och mellan tradition och innovation. Denna balans är dock inte problemfri och måste ständigt bearbetas för att komma framåt. ViN är idag karaktäriserat av kompromiss och förhandling och kan sägas vara en medlare mellan aktörer och nivåer som ständigt söker efter fokus och prioritet genom att testa nya vägar. Strävan är att skapa en flexibel och anpassningsbar arena i en föränderlig omgivning i jämförelse med de fragmenterade och sektoriserade etablerade organisationerna.

Utifrån detta anser jag att det behövs mer forskning specifikt kring formen samordningsförbund som samverkansprojekt i Sverige, då mestadels av tidigare forskning studerat försöksprojekt. Både fallstudier och jämförande studier med tydligare teoretisk anknytning behövs. Därefter skulle det vara intressant och relevant att studera samordningsförbundens betydelse i det svenska samhället i jämförelse med andra samverkansprojekt som finns för att se att projekten gör nytta. Till exempel en jämförelse mellan fyrpartssamverkan (samordningsförbund) och tvåpartssamverkan. Därefter behövs ytterligare forskning på individnivå vad gäller informella nätverk, då strukturen ser ut så att individer representerar aktörerna i förbunden. Det skulle vara intressant att se vilken påverkan detta har på förbunden i fråga om prioriteringar och fokus.

Sammanfattningsvis, så utgör samordningsförbund och i denna uppsats, Välfärd i Nacka, ett spännande och relevant fenomen som idag kan ses som en organisation mittemellan, en medlare och arena mellan olika villkor (centralt och lokalt), funktioner (direkta och indirekta projekt) och uttryck (innovation och tradition). Det råder idag många otydligheter kring organisationen, men överlag är det utifrån min upplevelse en samverkansform med stor potential. Dock kräver det hårt arbete och kompromiss från alla aktörers håll för att komma framåt.

7 Executive summary

Collaboration projects have the last decade become the new working method within the Swedish welfare sector. The welfare sector developed into a fragmented and specialised arena with a diversity of actors after the Second World War. Further, with deficient communication. At the same time, the need of the people has become more complex and multifaceted, especially within the area of vocational rehabilitation. Due to these dual developments, people end up in between the responsible authorities or are sent between them and do not get the composed help and support they are in need of.

Since the 1990s several trial collaboration projects has started to prevent this. Then, in 2004, it was made possible by law to start a permanent, however optional organisation between the actors involved in vocational rehabilitation, namely the local municipalities, the Swedish social insurance administration, the national employment service and county council. In this kind of collaboration organisations they have pooled budgets and joint steering in order to improve integration between the agencies to deal with the complex needs of individuals and deliver holistic services. There are currently 82 of this kind of organisations spread in the country, which are structurally and economically regulated by the law. However, the operative work in terms of direct projects for specific chosen groups and indirect projects to improve collaboration between the actors and educate them are decided locally and therefore differ between the organisations. The aim is to adapt the interventions to local contexts. Therefore an interesting dilemma between levels and actors exists and makes this phenomenon interesting to study.

In this case study, the aim is to analyse and assess the meaning of one such organisation in the local municipality of Nacka in Stockholm called Welfare in Nacka (Välfärd i Nacka). More specifically explore the condition, function and expression of the organisation. This will be carried out based on concepts of new institutional organisational theory and the concept of order. The theoretical concepts used depart from two important American articles of new institutional organisational theory written by DiMaggio & Powell (1983) and Meyer & Rowan (1977). In addition to this, the Scandinavian dimension is also included in order to add further dimension and nuance. Based on this, three central concepts, organizational field, decoupling and identity are further elaborated in order to guide and structure the analysis. Moreover, the concept of order is being included to discuss the phenomenon more generally. These four concepts compose the analytic tool that guides the analysis of the texts in this thesis.

The thesis is carried out as a qualitative case study of the organisation, Welfare in Nacka. The aim is to gain in-depth insight both into the organisation and the context as well as the general discussion around these types of collaboration organisations. The materials mainly consist of documents from the organisations and other relevant actors as well as reports. Observation has also

been conducted in order to understand the condition, function and expression properly from the inside.

Earlier research within the area of collaboration in the welfare sector are mainly concerned with interorganisational- and interprofessional collaboration from the standpoint of the individuals involved in the projects, both professionals and individuals participating the projects. The projects of focus vary in form, but are generally seen as necessary and positive. A majority of articles identifies possibilities and limitations with interorganisational collaboration, but often with a weak theoretical foundation.

The analysis was divided into four sections based on the theoretical concepts in order to answer the questions. In the first section, the environment and relations of Welfare in Nacka were studied based on the concept of organisational field identifying the environment, the actors, logics and domains as well as conflict and consensus. In the second section, the actual work of the organisation was identified through the concept of decoupling by identifying myths, legitimacy, and adoption. Nacka is working either with direct or indirect projects and has the pressure to deliver concrete results. Then, the expression of Welfare in Nacka was identified through the concept of identity by looking at ideas and translation, interaction and negotiation as well as their aim. Negotiation and interaction clear, but their aim divided between actors. Lastly, collaboration projects were discussed in terms of order by looking at what role and position these collaboration projects can be assigned by analysing different sources.

By studying Welfare in Nacka based on the four selected theoretical concepts, the main conclusions are that Welfare in Nacka are active within a complex environment with a number of different organizations. However, Welfare in Nacka creates an arena for the organisations within this field to meet and collaborate between the levels. Based on documents and observations, one can conclude that Welfare in Nacka is an organisation characterised by compromise and negotiation that is situated in between actors and levels in search of focus and prioritisation through trying different pathways. According to this study it aims to be an arena that is flexible and adaptable to changing conditions in comparison to the fragmented, specialized and slow changing agencies. It is generally recognised to be a complement in relation to the existing fragmented and specialized agencies. However, this is problematic since it is situated between the levels and the organisation as well as the actors involved have a dual position and need to adapt to both. ViN is therefore an arena between local and central, between direct and indirect projects as well as between innovation and tradition, which means an on-going balance between these dimensions. Only time can tell where it will end up and it will be an interesting development worth to follow. It has the potential to be a greater part of society if prioritized by all actors involved. However, that also demands changes and compromises of all actors involved.

8 Referenser

- AF=Arbetsförmedlingen, 2013. Om oss. Tillgänglig: <http://www.arbetsformedlingen.se/Om-oss/Var-verksamhet/Allmant-om-oss/Uppdraget.html>. Hämtdatum: 2013-11-29.
- Ahgren, Bengt & Runo Axelsson, 2007. "Determinants of Integrated Health Care Development: Chains of Care in Sweden", *International Journal of Health Planning and Management*, vol. 22, s.147-157.
- Alter, Catherine, 1990. "An Exploratory Study of Conflict and Coordination in Interorganizational Service Delivery Systems", *The Academy of Management Journal*, vol. 33, nr. 3, s. 478-502.
- Andersson, Johanna, Runo Axelsson, Susanna Bihari Axelsson, Andrea Eriksson & Bengt Åhgren, 2010. Samverkan inom arbetslivsinriktad rehabilitering – En sammanställning av kunskap och erfarenheter inom området, Nordiska högskolan för folkhälsovetenskap (NHV).
- Anell, Anders & Ola Mattisson, 2009. *Samverkan i kommuner och landsting – En kunskapsöversikt*. Lund: Studentlitteratur AB.
- Axelsson, Runo & Susanna Bihari Axelsson, 2006. "Integration and Collaboration in Public Health – A Conceptual Framework", *International Journal of Health Planning and Management*, vol. 21, s. 75-88.
- Badersten, Björn, 2002. *Medborgardygden, Den Europeiska staden och det offentliga rummets etos*. Stockholm: Natur och Kultur.
- Bet. 2003/04: SfU4. Finansiell samordning inom rehabiliteringsområdet. Socialförsäkringsutskottets betänkande.
- Blom, Björn, 2006. "Marknadsorientering av socialtjänsten – orsaker, motiv och effekter", s. 173-202, i Grape, Ove, Björn Blom & Roine Johansson (red.) *Organisation och omvärld – nyinstitutionell analys av människobehandlande organisationer*. Lund: Studentlitteratur.
- Blom, Björn & Ove Grape, 2006. "Nyinstitutionalism - teori med stor potential", s. 7-16, i Grape, Ove, Björn Blom & Roine Johansson (red.) *Organisation och omvärld – nyinstitutionell analys av människobehandlande organisationer*. Lund: Studentlitteratur.
- Bryman, Alan, 2008. *Social Research Methods*. (4e Upplagan) Oxford: Oxford University Press.
- DiMaggio, Paul J. & Walter W. Powell, 1983. "The Iron Cage Revisited: Institutional Isomorphism and Collective Rationality in Organizational Fields", *American Sociology Review*, vol. 48, s. 147-160.
- Erlingsdóttir, Gudbjörn & kajsa Lindberg, 2007. "Förändring i skandinaviskt perspektiv – nyinstitutionell teori och översättnings sociologi", s. 31-44, i Kärreman, Dan & Alf Rehn (Red.) *Organisation – teorier om ordning och oordning*. Slovenien: Korotan Ljubljana.

- FK=Försäkringskassan, 2013a. Uppföljning av finansiell samordning, Politikområde Ersättning vid arbetsförmåga - Återrapportering enligt regleringsbrevet. Svar på regeringsuppdrag, Försäkringskassan.
- FK=Försäkringskassan, 2013b. Om Försäkringskassan. Tillgänglig: <http://www.forsakringskassan.se/omfk>. Hämtdatum: 2013-12-03.
- Flick, Uwe, 2009. *An Introduction to Qualitative Research*. (4e Upplagan) London: SAGE Publications Ltd.
- Fridolf, Marie, 2004. Samordning – Nya möjligheter inom välfärdsområdet. En skrift om samordning utifrån ett individperspektiv mellan arbetsförmedling, försäkringskassa, kommun och landsting. Svenska Kommunförbundet och Landstingsförbundet: Stockholm.
- Danermark, Berth & Christian Kullberg, 1999. *Samverkan, Välfärdsstatens nya arbetsform*. Lund: Studentlitteratur.
- Grape, Ove, 2006. ”Domänkonsensus eller domänkonflikt? – integrerad samverkan mellan myndigheter”, s. 47-72, i Grape, Ove, Björn Blom & Roine Johansson (red.) *Organisation och omvärld – nyinstitutionell analys av människobehandlande organisationer*. Lund: Studentlitteratur.
- Hjortsjö, Maria, 2006. *Med samarbete i sikte. Om samordnade insatser och samlokaliserade familjecentraler*. Diss. Lund: Studentlitteratur.
- Holmblad Brunsson, Karin, 2002. *Organisationer*. Lund: Studentlitteratur.
- Hovlin, Karin, Sofie Arvidsson & Anders Ljung, 2013. ”Från eldsjälsvivna innovationer till innovativa organisationer – Hur utvecklar vi innovationskraften i offentlig verksamhet”. VINNOVA rapport 2013:01
- Hudson, Bob, Brian Hardy, Melanie Henwood & Gerald Wistov, 1999. “In Pursuit of Inter-Agency in the Public Sector – What is the Contribution of Theory and Research?“, *Public Management: An International Journal of Research and Theory*, vol. 1, nr. 2, s. 235-269.
- Hudson, John & Stuart Lowe, 2009. *Understanding the Policy Process*. (2a upplagan). Great Britain: The Policy Press.
- Hultberg, Eva-Lisa, Knut Lönnroth & Peter Allebeck, 2003. “Co-financing as a Means to Improve Collaboration between Primary Healthcare, Social Insurance and Social Service in Sweden. A Qualitative Study of Collaboration Experiences among Rehabilitation Partners”, *Health Policy*, vol. 64, s. 143-152.
- Hultberg, Eva-Lisa, Caroline Glendinning, Peter Allebeck & Knut Lönnroth, 2006. “Using Pooled Budgets to Integrate Health and Welfare Services: A Comparison of Experiments in England and Sweden”, *Health and Social Care in the Community*, vol.13, nr. 6, s. 532-541.
- Huxham, Chris & Siv Vangen, 2005. *Managing to Collaborate, The Theory and Practice of Collaborative Advantage*. London: Routledge.
- Hälsö- och sjukvårdsnämnden, 2009. Förslag till att bilda samordningsförbund för rehabilitering i Nacka. Stockholms Läns Landsting, Barbro Hansson (handläggare).
- Ineland, Jens, 2006. ”Konst, funktionshinder och frågan om legitimitet”, s. 97-118, i Grape, Ove, Björn Blom & Roine Johansson (red.) *Organisation och*

- omvärld – nyinstitutionell analys av människobehandlande organisationer.* Lund: Studentlitteratur.
- Johansson, Roine, 2002. *Nyinstitutionalismen inom organisationsanalysen.* Lund: Studentlitteratur.
- Johansson, Roine, 2006. ”Nyinstitutionell organisationsteori – från sociologi i USA till socialt arbete i Sverige”, s. 17-46, i Grape, Ove, Björn Blom & Roine Johansson (red.) *Organisation och omvärld – nyinstitutionell analys av människobehandlande organisationer.* Lund: Studentlitteratur.
- Johansson, Staffan, Mikael Löfström & Östen Ohlsson, 2007. “Separation or Integration? A Dilemma when Organizing Development Projects”, *International Journal of Project Management*, vol. 25, s. 457-464.
- Kondra, Alex Z. & C.R. Hinings, 1998. ”Organizational Diversity and Change in Institutional Theory”, *Organization Studies*, vol. 19, nr. 5, s. 743-767.
- Lantz, Kjell-Åke & Charlotte Wäreborn Schults, 2006. *Riv stuprören! Från struprörssamhälle till flödessamhälle.* Kristianstad: Kristianstads boktryckeri.
- Lindberg, Kajsa & Barbara, Czarniawska, 2006. ”Knotting the Action Net, or Organizing Between Organizations”, *Scandinavian Journal of Management*, vol. 22, s. 292-306.
- Lindqvist, Rafael, 1998. ”Gränser mellan organisationer – exemplet arbetslivsinriktad rehabilitering”, s. 76-104, i Lindqvist, Rafael (red.) *Organisation och välfärdsstat.* Lund: Studentlitteratur.
- Lindqvist, Rafael, 2000. *Att sätta gränser, Organisationer och reformer I arbetsrehabilitering.* Umeå: Boréa Bokförlag.
- Lindqvist, Rafael, 2003. ”Vocational Rehabilitation between Work and Welfare – the Swedish Experience”, *Scandinavian Journal of Disability Research*, vol. 5, nr. 1, s. 68-92.
- Lindqvist, Rafael & Klas Borell, 1998. ”Inledning: Organisation och välfärdsolitik”, s. 9-26, i Lindqvist, Rafael (red.) *Organisation och välfärdsstat.* Lund: Studentlitteratur.
- Lindqvist, Rafael & Owe Grape, 1999. “Vocational Rehabilitation of the Socially Disadvantaged Long-term Sick: Inter-organizational Co-operation between Welfare State Agencies”, *Scandinavian Journal of Public health*, vol. 1, s. 5-10.
- Longoria, Richard A., 2005. “Is Inter-organizational Collaboration Always a Good Thing?”, *Journal of Sociology and Social Welfare*, vol. XXXII, nr. 3, s. 123-138.
- Löfström, Mikael, 2001. “Samverkan mellan offentliga organisationer – att konstruera gränser”, *Kommunal ekonomi och politik*, vol. 5, nr. 2, s. 69-90.
- Löfström, Mikael, 2010. “Inter-organizational Collaboration Projects in the Public Sector: A Balance Between Integration and Demarcation”, *International Journal of Health Planning and Management*, vol. 25, s. 136-155.
- Kärreman, Dan & Alf Rehn (Red.), ”Inledning”, s. 5-14, i Kärreman, Dan & Alf Rehn (Red.) *Organisation – teorier om ordning och oordning.* Slovenien: Korotan Ljubljana.

- Meyer, John W. & Brian Rowan, 1977. "Institutionalized Organizations: Formal Structure as Myth and Ceremony", *American Journal of Sociology*, vol. 83, nr. 2, s. 340-363.
- Nacka Kommun, 2013. Om Nacka. Tillgänglig: http://www.nacka.se/web/politik_organisation/Sidor/default.aspx. Hämtdatum: 2013-11-29.
- Nationella rådet, 2013a. Strategiskt dokument för Nationella rådet för finansiell samordning. Tillgänglig: http://www.susam.se/finsam/nationella_radet/index.html. Hämtdatum: 2013-10-15.
- Nationella rådet, 2013b. "Kommuner och landsting utan samordningsförbund – En kartläggning av kommuner och landsting som inte ingår i samordningsförbund", Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen, Socialstyrelsen & Sveriges Kommuner och Landsting.
- Nav, 2013a. Den officiella hemsidan. Tillgänglig: <http://www.nackavarmdo.se/>. Hämtdatum: 2013-12-23
- Nav, 2013b. Om Nav. Publicerat: 2012-11-07. Tillgänglig: <http://www.nackavarmdo.se/om-nav>. Hämtdatum 2013-10-26.
- Nav-bloggen, 2013. Vägen in. Publicerad: 2013-10-30, skriven av Thomas Haraldsson
Tillgänglig: <http://www.nackavarmdo.se/artiklar/nav-bloggen/va%CC%88gen>. Hämtdatum: 2013-12-03.
- NNS=Nationella Nätverket för Samordningsförbund, 2012a. Nationella Nätverket för Samordningsförbund svar på ISF-rapport 2011-14: Stöd för utvärdering av samordningsförbunden insatser. Tillgänglig: <http://www.nnsfinsam.se/skrivelser-remisser.aspx>. Hämtdatum: 2013-10-12.
- NNS=Nationella Nätverket för Samordningsförbund, 2012b. "Trendspaning bland samordningsförbunden 2011 – genomgång av årsredovisningarna i Östra Mellansverige", Arbetsgrupp inom det regionala nätverket "Östra Mellansverige": Magnus Arvidson, Elin Asplund, Peter Johansson, Sofia Tolstoy & Jonas Wells. Tillgänglig: <http://www.nnsfinsam.se/>. Hämtdatum: 2013-12-03.
- NNS= Nationella Nätverket för Samordningsförbund, 2012c. Verksamhetsplan och budget 2012-2013.
- Norman, Christina & Runo Axelsson, 2007. "Co-operation as a Strategy for Provision of Welfare Services – A study of a Rehabilitation Project in Sweden", *European Journal of Public Health*, vol. 17, nr. 5, s. 532-536.
- Oliver, Christine. 1990. "Determinants of Interorganizational Relationships: Integration and Future Directions", *Academy of Management Review*, vol. 15, nr. 2, s. 214-265.
- Olsen, Johan P., 2009. "Change and Continuity: An Institutional Approach to Institutions of Democratic Governance", *European Political Science Review*, vol.1, nr. 1, s. 3-32.
- Prop. 2002/03:132. Finansiell samordning inom rehabiliteringsområdet.
- Prop. 1996/97:63. Samverkan, socialförsäkringens ersättningsnivåer och administration, m.m.

- Punch, Keith. F, 2005. *Introduction to Social Research, Quantitative and Qualitative Approaches*. (2nd Ed.) Great Britain: MPG Books Group.
- Sammanträdesprotokoll, 2012a. Samordningsförbundet Valfärd i Nacka. 3 februari 2012. Tillgänglig: <http://www.nackavarmdo.se/studion/vad-ar-studion>. Hämtdatum: 2013-10-16.
- Sammanträdesprotokoll, 2012b. Samordningsförbundet Valfärd i Nacka. 22 mars 2012. Tillgänglig: <http://www.nackavarmdo.se/studion/vad-ar-studion>. Hämtdatum: 2013-10-16.
- Sammanträdesprotokoll, 2012c. Samordningsförbundet Valfärd i Nacka. 25 maj 2012. Tillgänglig: <http://www.nackavarmdo.se/studion/vad-ar-studion>. Hämtdatum: 2013-10-16.
- Sammanträdesprotokoll, 2012d. Samordningsförbundet Valfärd i Nacka. 7 september 2012. Tillgänglig: <http://www.nackavarmdo.se/studion/vad-ar-studion>. Hämtdatum: 2013-10-16.
- Sammanträdesprotokoll, 2012e. Samordningsförbundet Valfärd i Nacka. 30 november 2012. Tillgänglig: <http://www.nackavarmdo.se/studion/vad-ar-studion>. Hämtdatum: 2013-10-16.
- Sammanträdesprotokoll, 2013a. Samordningsförbundet Valfärd i Nacka. 22 mars 2013. Tillgänglig: <http://www.nackavarmdo.se/studion/vad-ar-studion>. Hämtdatum: 2013-10-16.
- Sammanträdesprotokoll, 2013b. Samordningsförbundet Valfärd i Nacka. 20 september 2013. Tillgänglig: <http://www.nackavarmdo.se/studion/vad-ar-studion>. Hämtdatum: 2013-10-16.
- Sandström, Ulla, Runo Axelsson & Cecilia Stålsby, 2004. "Inter-organizational Integration for Rehabilitation in Sweden – Variation in Views on Long-Term Goals", *International Journal of Integrated Care*, vol. 4, s. 1-11.
- SFS 2003:1210. Lag om finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser mellan allmän försäkringskassa, länsarbetsnämnd, kommun och landsting.
- SFS 1992:863. Lag om lokal försöksverksamhet med finansiell samordning mellan socialförsäkring och hälso- och sjukvård.
- SFS 1994:566. Lag om lokal försöksverksamhet med finansiell samordning mellan socialförsäkring, hälso- och sjukvård och socialtjänst.
- SKL=Sveriges Kommuner och Landsting, 2007. "Samverkan för bättre välfärd – en idéskrift om finansiell samordning". Stockholm: Sveriges Kommuner och Landsting.
- SKL=Sveriges Kommuner och Landsting, 2013. Bättre samarbetsformer inom arbetsmarknadspolitik. Skrivelse till arbetsmarknadsministern.
- SLL=Stockholms Läns Landsting, 2013. Om Landstinget. Senast uppdaterad: 2013-04-22
Tillgänglig: <http://www.sll.se/sll/templates/NormalPage.aspx?id=658>. Hämtdatum: 2013-11-29.
- Socialstyrelsen, 2000. Samverkan som organiseringsprocess - Påverkan på organisation och system. En studie av åtta olika områden, 2000:3.
- SOU 2007:002. *Från socialbidrag till arbete*. Betänkande av Utredningen från socialbidrag till arbete.
- Statskontoret, 2005a. "Sektorisering inom offentlig förvaltning" Rapport nr. 3.

- Statskontoret, 2005b. ”Den första tiden med Finsam, Finansiell samordning inom Rehabiliteringsområdet”, Rapport nr. 10.
- Statskontoret, 2006. ”Fortsättningen med Finsam – målgrupper, insatser och arbetsformer”, Rapport nr. 6.
- Statskontoret, 2007. ”Finsam rapport 3, Uppföljning av finansiell samordning inom rehabiliteringsområdet”, Rapport nr. 6.
- Statskontoret, 2008. ”Fyra år med Finsam”, Rapport nr. 7.
- StudioN, 2013a. ”Event ”. StudioN, 28 november 2013.
- StudioN, 2013b. ”Mötesplatser - Dieselverkstaden ”. StudioN, 28 november 2013.
- StudioN, 2013c. ”Creative Mornings ”. StudioN, 28 november 2013.
- Susam, 2013a. *Nationella rådet och arbetsgruppen*. Informationen uppdaterades 2013-06-11. Tillgänglig: http://www.susam.se/finsam/nationella_radet/. Hämtdatum: 2013-11-08.
- Susam, 2013b. *Om Samordningsförbund*. Information uppdaterades 2013-07-01. Tillgänglig: http://www.susam.se/finsam/om_finsam/index.html. Hämtdatum: 2013-11-27.
- ViN=Samordningsförbund Valfärd i Nacka, 2013. Verksamhetsplan och budget 2013.
- ViN=Samordningsförbund Valfärd i Nacka, 2012a. Årsredovisning 2012.
- ViN= Samordningsförbund Valfärd i Nacka, 2012b. Gruppens tankar under strategidagen 2012. Av: Henrik Wiréhn, Ramböll Management.
- Västra Götaland, 2007 (reviderad). ”Finansiell samordning inom rehabiliteringsområdet”, Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen, Västra götalandregionen & Västsvenska Kommunförbundens samorganisation.
- Wihlman, Ulla, Cecilia Stålsby Lundberg, Runo Axelsson & Inger Homström, 2008. “Barriers of Inter-organisational Integration in Vocational Rehabilitation”, *International Journal of Integrated Care*, vol. 8, s. 1-12.
- Workshop, 2013. Anteckningar från diskussioner och samtal under workshopen. Strategiworkshop 11 oktober 2013, Dieselverkstaden, Sickla
- Workshop output, 2013. Skriftlig sammanställning av det som deltagarna på workshopen kom fram till under dagens aktiviteter. Av: Henrik Wihren, Ramböll Management Strategiworkshop 11 oktober 2013, Dieselverkstaden, Sickla.